

De gevolgen van Covid-19 voor de arbeidsmarktkansen van mbo-gediplomeerden

Citation for published version (APA):

Graus, E., Dijkman, S., & Pestel, N. (2022). *De gevolgen van Covid-19 voor de arbeidsmarktkansen van mbo-gediplomeerden*. ROA. ROA Reports No. 003 <https://doi.org/10.26481/umarep.2022003>

Document status and date:

Published: 17/11/2022

DOI:

[10.26481/umarep.2022003](https://doi.org/10.26481/umarep.2022003)

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

De gevolgen van Covid-19 voor de arbeidsmarktkansen van mbo-gediplomeerden

Evie Graus
Sander Dijksman
Nico Pestel

ROA Rapport

ROA-R-2022/3

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt | ROA
Research Centre for Education and the Labour Market | ROA

Colofon

© Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA). Niets uit deze uitgave mag op enige manier worden verveelvoudigd zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de directeur van het ROA.

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt

Postbus 616

6200 MD Maastricht

T +31 43 3883647

secretary-roa-sbe@maastrichtuniversity.nl

www.roa.nl

School of Business and Economics

Maastricht University

Vormgeving

ROA secretariaat, Maastricht

ISBN: 978-90-5321-978-617-0

ISSN: 2666-8858

oktober 2022

Inhoud

Samenvatting	v
1 Inleiding	1
2 Data	3
2.1 BVE-Monitor 2018, 2019 en 2020 (CBS/ROA)	3
2.2 Spolisbus: Banen en lonen volgens Polisadministratie (CBS)	3
3 De arbeidsmarktsituatie op basis van de BVE-Monitor	5
3.1 Vergelijking van de cohorten 2018, 2019 en 2020	5
3.2 Cohort 2020 en de ervaringen met de Covid-19-pandemie	10
4 De arbeidsmarktsituatie in de maanden voor en na Covid-19 uitbraak	13
4.1 Het aandeel mbo-geplomeerden met een baan	13
4.2 Een multivariate analyse	20
5 Conclusies	33
6 Literatuur	35
7 Bijlagen	37

Samenvatting

- In dit rapport onderzoeken we op basis van een combinatie tussen CBS-microdata en enquête data van het ROA/CBS in hoeverre de Covid-19-pandemie en daaraan verbonden maatregelen de arbeidsmarktsituatie van jongeren, die tussen 2017 en 2019 een mbo-diploma hebben behaald, heeft beïnvloed.
- Uit onze resultaten blijkt dat jongeren met een diploma op een lager mbo-opleidingsniveau (niveau 1 of niveau 2), jongeren die een afgeronde studie hebben in een sector die door de corona-maatregelen harder is getroffen, alsmede jongeren met een niet-westerse migratieachtergrond, vaker hun baan verloren dan hun mede-afgestudeerden.
- Dit geldt voor alle mbo-gediplomeerden, die tussen 2017 en 2019 zijn afgestudeerd, maar hoofdzakelijk voor de meest recent afgestuurde mbo'ers, die in 2019, enkele maanden voor de uitbraak van de pandemie, hun diploma hebben behaald.
- Ten opzichte van oudere cohorten blijkt dat mbo-gediplomeerden van schooljaar 2018-2019 tijdens de Covid-19-pandemie relatief vaker een tijdelijk contract en een lager uurloon hadden. Bovendien duurde het voor deze mbo'ers relatief langer om hun eerste baan te vinden en blijkt dat ze één jaar na afstuderen (jaar 2020-2021) vaker opnieuw ingeschreven waren in het onderwijs.
- Een beschermende factor tegen baanverlies blijkt te liggen bij de aansluiting tussen de arbeidsmarkt en de gevolgde opleiding. Over het algemeen blijkt dat het hebben van een (goede) binding met de arbeidsmarkt qua niveau of richting een beschermende factor kon bieden tegen baanverlies.
- Een verdere aanmoedigende bevinding is dat het jongste cohort, die in 2019 afstudeerde, vergeleken met iets oudere en meer ervaren cohorten qua arbeidskansen wel harder wordt geraakt tijdens de Covid-19-pandemie, maar gedurende het jaar 2021 de twee voorafgaande cohorten duidelijk inhaalt.
- De negatieve impact door de Covid-19-pandemie is dus vooral een kortetermijneffect en lijkt op middellange termijn niet meer zichtbaar.

1 Inleiding

Het voorjaar van 2020 zal de geschiedenisboeken ingaan als de start van een uitzonderlijke periode. De uitbraak van de Covid-19-pandemie heeft vanaf maart 2020 in Nederland, net als in andere landen, tot ongekende maatregelen geleid om de pandemie en de daaraan verbonden gezondheids crisis in te dammen. Als gevolg daarvan is de Nederlandse economie in een hevige recessie geraakt en vooral de werkgelegenheid in contact-intensieve beroepen werd bedreigd (Bakens et al., 2022).

In dit rapport onderzoeken we in hoeverre de Covid-19-pandemie de arbeidsmarktsituatie van de jongeren, die tussen 2017 en 2019 een mbo-diploma hebben behaald, heeft beïnvloed.¹ Daarvoor maken wij gebruik van een koppeling tussen de Spolisbus bestanden van het CBS (microdatabestanden) en de BVE-Monitor van het CBS/ROA. Terwijl de CBS-microdatabestanden de arbeidsmarktsituatie van alle jongeren in kaart brengen op een gering aantal indicatoren (wel/niet hebben van betaald werk, contractsoort en uurloon), biedt de BVE-Monitor voor een beperkt aantal jongeren een uitgebreide set van indicatoren. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de persoonlijke omstandigheden, de gepercipieerde match tussen gevolgde opleiding en werktaken en een subjectieve beoordeling of de opleiding tot een goede start op de arbeidsmarkt heeft geleid.

Eerder onderzoek over de arbeidskansen van instromers met een mbo-diploma is uitsluitend gebaseerd op CBS-microdata. Zo blijkt uit resultaten van Zwetsloot et al. (2020) dat de arbeidsmarktsituatie in het voorjaar van 2020 voor jongeren die in 2019 hun diploma hebben behaald duidelijk slechter was dan de arbeidsmarktsituatie in 2019 voor jongeren die in 2018 zijn gediplomeerd. Zij laten ook zien dat de verslechtering onder andere gerelateerd is aan het hebben van een (niet-)westerse migratieachtergrond, een lager mbo-opleidingsniveau (niveau 1 of 2) en afhankelijk is van de gevolgde opleiding. Ook Bussink et al. (2022) onderzoeken op basis van CBS-microdata de kansen van recent gediplomeerden op de Nederlandse arbeidsmarkt tijdens de Covid-19 crisis. Hun resultaten duiden op kortetermijneffecten van lockdowns op de werkgelegenheidskansen, voornamelijk voor nieuwkomers op de arbeidsmarkt met een relatief lagere opleiding. De effecten blijken relatief klein van omvang en lijken te vervagen wanneer de lockdown maatregelen worden versoepeld.

¹ Dit rapport is opgesteld in het kader van het Project Onderwijs-Arbeidsmarkt (POA) dat door NRO bekostigd wordt (dossiernummer 405-17-900) met bijdragen van het Ministerie van OCW, het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), almede met aanvullende bekostiging daar het UWV Werkbedrijf, de stichting Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB), en Randstad Nederland.

De meest belangrijke bevindingen van dit onderzoek zijn dat alle mbo-gediplomeerden, die tussen 2017 en 2019 zijn afgestudeerd, hard werden getroffen door de doorgevoerde Covid-19 maatregelen in 2020 en minder vaak betaald werk hadden. Dit geldt hoofdzakelijk voor de meest recent afgestuurde mbo'ers, die in 2019, enkele maanden voor de uitbraak van de pandemie, hun diploma hebben behaald. Ten opzichte van oudere cohorten blijkt dat deze groep mbo-gediplomeerden tijdens de Covid-19-pandemie relatief vaker een tijdelijk contract en een lager uurloon had. Verder duurde het voor deze mbo'ers relatief langer om hun eerste baan te vinden en blijkt dat ze één jaar na afstuderen (jaar 2020-2021) vaker opnieuw ingeschreven waren in het onderwijs dan gediplomeerden uit oudere cohorten. De subjectieve bevindingen over de verticale- en horizontale match en de startkansen op de arbeidsmarkt op het moment van de enquête verschilden echter bijna niet tussen de cohorten. Over het algemeen blijkt dat het hebben van een (goede) binding met de arbeidsmarkt een beschermende factor kon bieden tegen baanverlies. Verder blijkt dat mbo-gediplomeerden met een bbl-diploma relatief vaker een baan hadden en deze ook tijdens de Covid-19 crisis hebben behouden. Uit de resultaten komt verder naar voren dat tegen het einde van de onderzoeksperiode (2021) het percentage mbo-gediplomeerden met een baan duidelijk is gestegen tot niveaus hoger dan de pre-Covid-19 situatie en er bijna geen verschil meer is tussen de drie cohorten, die in dit onderzoek worden beschouwd. De negatieve impact door de Covid-19 crisis blijkt dus vooral een kortetermijneffect te zijn geweest en lijkt op middellange termijn niet meer zichtbaar.

Dit rapport is als volgt opgebouwd. Hoofdstuk 2 beschrijft de gebruikte data: de CBS-microdata en de BVE-Monitor data. Hoofdstuk 3 biedt op basis van een aantal subjectieve indicatoren kort inzicht in de arbeidsmarktsituatie van mbo-gediplomeerden op het tijdstip van de BVE-Monitor (in de jaren van 2018, 2019 en 2020, rond anderhalf jaar na afstuderen). Waar paragraaf 3.1 zich richt op de vergelijkbare indicatoren over de drie cohorten (werkzaamheid, verticale en horizontale match en de mate waarin de opleiding goede startkansen biedt op de arbeidsmarkt), concentreert paragraaf 3.2 zich op de afgestudeerden van het mbo-cohort 2018-2019, die enkel een paar maanden voor de uitbraak van de pandemie zijn gediplomeerd en in het najaar van 2020 werden bevraagd over hoe Covid-19 hun arbeidskansen heeft beïnvloed. Hoofdstuk 4 gaat verder in op de arbeidsmarktsituatie van mbo-gediplomeerden over de periode van januari 2018 tot en met december 2021. Hierbij maken wij gebruik van de koppeling van de CBS-microdata met gegevens uit de BVE-Monitor, om onder andere te onderzoeken hoe subjectieve bevindingen over zowel de startkansen als de match tussen opleiding en beroep samenhangen met de objectieve baankansen als werknemer. Paragraaf 4.1 vergelijkt eerst de ontwikkeling in het percentage mbo-gediplomeerden met een baan onder de mbo-cohorten 2016-2017, 2017-2018 en 2018-2019 op basis van (objectieve) administratieve data van het CBS. Paragraaf 4.2 geeft vervolgens enkele multivariate analyses weer tussen indicatoren uit de CBS-microdata en subjectieve bevindingen uit de BVE-Monitor. Het doel hiervan is om onderliggende relaties tussen verklarende variabelen mee te kunnen nemen die in de beschouwende analyses van paragraaf 4.1 buiten beschouwing blijven. Hoofdstuk 5 vat de belangrijkste bevindingen samen.

2 Data

In het voorliggende rapport analyseren we de arbeidsmarktsituatie van mbo-ge diplomaerden op basis van een tweetal databestanden die wij op individueel niveau aan elkaar hebben gekoppeld. Dit zijn enquête data van de BVE-Monitor uit de jaren 2018, 2019 en 2020 en microdatabestanden van het CBS over de periode 2018 tot en met 2021. Hiermee kunnen wij belangrijke arbeidsmarktontwikkelingen van recent mbo-ge diplomaerden in de tijd monitoren met administratieve data, hierbij gebruikmakend van de rijkheid van de enquête data.

2.1 BVE-Monitor 2018, 2019 en 2020 (CBS/ROA)

De BVE-Monitor is een jaarlijkse enquête onder de gediplomeerden van het mbo. Mbo-ge diplomaerden worden ongeveer anderhalf jaar na afstuderen bevraagd over onder andere de overgang van school naar werk. In dit rapport maken wij gebruik van de BVE-Monitor die in de jaren van 2018, 2019 en 2020 onder de gediplomeerden van, respectievelijk, de schooljaren 2016-2017, 2017-2018 en 2018-2019 is gehouden. De hier gepresenteerde analyses zijn daarbij, tenzij anders vermeld, gebaseerd op de antwoorden van alle mbo-ge diplomaerden die aan de enquête hebben deelgenomen (zie Tabel 7.1.1 in de bijlage). We maken ook gebruik van de specifiek aan deze monitor toegevoegde vragenlijstmodule 'corona' voor de gediplomeerden van het schooljaar 2018-2019, die in het najaar van 2020, dus enkele maanden na de uitbraak van de Covid-19-pandemie werden bevraagd.

2.2 Spolisbus: Banen en lonen volgens Polisadministratie (CBS)

De Spolisbus bevat kwantitatieve gegevens over banen en lonen van werknemers bij Nederlandse bedrijven over een bepaald verslagjaar of deel van een verslagjaar. De definitie van 'baan' die ten grondslag ligt aan dit bestand is een inkomstenverhouding (IKVID) in verband met arbeid van een werkgever met een persoon. Voor dit onderzoek focussen we ons op de Spolisbus bestanden van januari 2018 tot en met december 2021. De volgende kanttekeningen zijn daarbij van belang om de resultaten van dit rapport correct te interpreteren:

- Het zijn van zelfstandige wordt in het Spolisbus bestand ('de Spolisbus') niet gezien als het hebben van een baan. Volgens de BVE-Monitor 2019 is zo'n 5% van de mbo-bol gediplomeerden anderhalf jaar na behalen van het diploma werkzaam als zelfstandige.
- Het niet hebben van een baan volgens de Spolisbus is niet gelijk aan werkloos zijn. Jongeren die volgens de Spolisbus geen betaald werk hebben, kunnen bijvoorbeeld terug gestroomd zijn in het onderwijs, een baan in het buitenland hebben, of dus als zelfstandige aan de slag zijn.

3 De arbeidsmarktsituatie op basis van de BVE-Monitor

In dit hoofdstuk presenteren we een aantal indicatoren uit de BVE-Monitor 2018, 2019 en 2020 om inzicht te krijgen in de arbeidsmarktsituatie van mbo-ge diplomaerden, die hun diploma hebben behaald tussen 2017 en 2019. Deze indicatoren zijn gebaseerd op de antwoorden van mbo-ge diplomaerden en geven dus inzicht in de subjectieve beoordeling van hun arbeidsmarktsituatie rond anderhalf jaar nadat zij zijn afgestudeerd. Omdat de BVE-Monitor elk jaar dezelfde vragen over de centrale indicatoren bevat kunnen we de situatie van jongeren, die pas enkele maanden voor de pandemie zijn afgestudeerd (schooljaar 2018-2019), vergelijken met de voorafgaande cohorten, die al één of twee jaar eerder zijn afgestudeerd. Dit geeft dus inzicht in hoeverre het jongste cohort anders geraakt werd door de pandemie.

3.1 Vergelijking van de cohorten 2018, 2019 en 2020

Figuur 3.1 geeft het percentage van mbo-ge diplomaerden weer dat, op het moment van enquête, niet-werkzaam² is op de arbeidsmarkt. Het totale gemiddelde van mbo-ge diplomaerden uit schooljaar 2018-2019 dat niet-werkzaam is in het najaar van 2020 bedraagt 15,6%. Vergeleken met de twee voorafgaande cohorten is dit percentage net iets hoger: waar van ge diplomaerden in 2017-2018 14% in het najaar van 2019 niet-werkend is, is dit voor afgestudeerden van cohort 2016-2017 in het najaar van 2018 13,6%. De lichte stijging in het percentage van niet-werkenden voor cohort 2018-2019 kan komen doordat er in het najaar van 2020 minder mbo-ge diplomaerden op niveau 1 werkzaam zijn. Zonder de mbo-ge diplomaerden op niveau 1 zijn de verschillen in percentages van mbo-ge diplomaerden die niet-werkzaam zijn kleiner: in het najaar van 2020 is over het algemeen 13,8% van mbo-ge diplomaerden niet-werkzaam, terwijl dit respectievelijk 12,7% en 12,4% is in het najaar van 2019 en 2018.

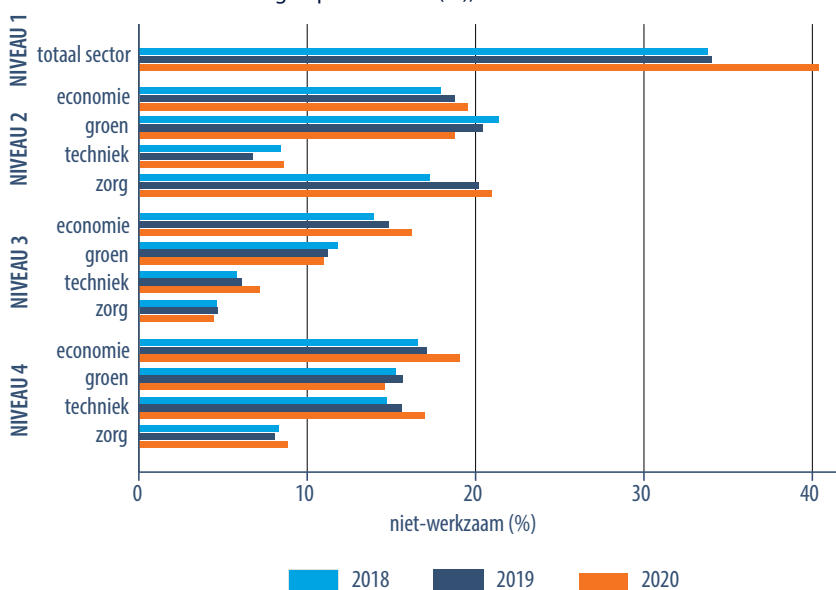
Ook uitgesplitst naar niveau en sector blijven de verschillen in niet-werkzame mbo-ge diplomaerden over de cohorten gering. Alleen in het najaar van 2020 werken er minder mbo-ge diplomaerden uit cohort 2018-2019 op niveau 1 dan in de twee voorafgaande cohorten. Hierbij is het belangrijk te benoemen dat het totale percentage niet-werkenden op niveau 1 over de cohorten heen altijd hoger is dan voor de andere

² Mbo-ge diplomaerden die niet-werkzaam zijn op de arbeidsmarkt behoren tot de werkloze beroepsbevolking of de niet-beroepsbevolking. Zo kunnen mbo'ers arbeidsongeschikt zijn of een nieuwe (voltijd) studie volgen. In hoeverre respondenten doorstuderen wordt in de multivariate analyses bekeken (zie paragraaf 4.2).

mbo-niveaus. Dit komt omdat een opleiding op mbo-niveau 1 niet wordt gezien als een startkwalificatie voor de arbeidsmarkt. Op niveau 2 fluctueert het percentage niet-werkenden met name tussen de sector techniek en groen. Opvallend is dat op dit niveau er in de laatste twee cohorten een groter aandeel van mbo-gediplomeerden met een studie in de sector zorg niet-werkzaam is. Op niveau 3 zijn er relatief gezien meer mbo-gediplomeerden werkzaam per sector dan het geval is voor niveau 2, met name in de sector zorg. Waar het percentage mbo-gediplomeerden dat niet-werkzaam is enigszins stijgt voor de sector economie en techniek over de drie cohorten heen, blijkt dit niet het geval voor de sectoren groen en zorg. Hier is nauwelijks een verschil te zien tussen cohort 2018-2019 en de twee voorafgaande cohorten. Op mbo-niveau 4 is ook het percentage mbo-gediplomeerden dat niet-werkzaam is hoger voor de sectoren economie en techniek. Mbo-gediplomeerden uit schooljaar 2018-2019 lijken met name binnen deze sectoren vaker niet-werkzaam te zijn dan de mbo-gediplomeerden in voorafgaande schooljaren. Op niveau 4 komt ook naar voren dat tijdens de Covid-19-pandemie in het najaar van 2020 er net iets meer mbo-gediplomeerden uit de zorg niet-werkzaam zijn dan in het najaar van 2019 of 2018.

Figuur 3.1

Niet-werkzaam onder mbo-gediplomeerden (%), naar BVE-cohort

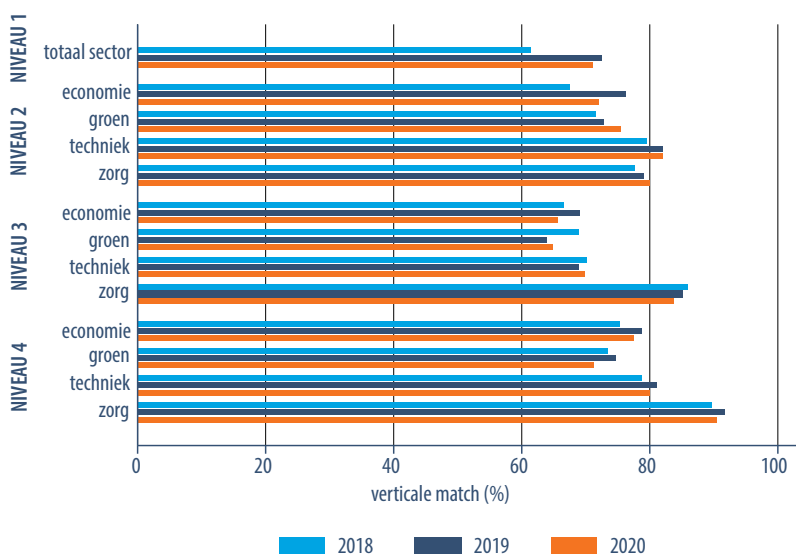
Bron: CBS Schoolverlatersonderzoeken 2018, 2019, 2020 (eigen bewerking ROA)

Hoe de verschillende cohorten de subjectieve aansluiting tussen de gevolgde opleiding en het gevonden werk ervaren is weergegeven in Figuur 3.2 en Figuur 3.3. Deze resultaten zijn gebaseerd op de deelsteekproef van bevraagde deelnemers, die op het tijdstip van

de enquête werkzaam waren. Echter zoals Figuur 3.1 heeft laten zien zijn de verschillen in het percentage dat niet-werkzaam is tussen de cohorten over het algemeen relatief klein, met uitzondering van mbo-gediplomeerden op niveau 1.

Figuur 3.2

Verticale match onder mbo-gediplomeerden (%), naar BVE-cohort

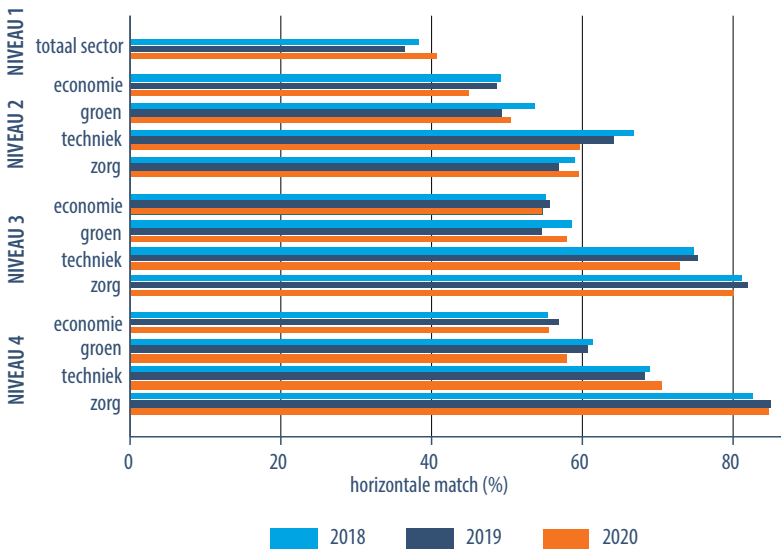

Bron: CBS Schoolverlatersonderzoeken 2018, 2019, 2020 (eigen bewerking ROA)

Figuur 3.2 geeft de subjectieve aansluiting weer tussen het niveau van de afgeronde studie en het minimale niveau vereist voor de baan die wordt uitgeoefend op moment van enquête, ook wel de verticale match genoemd. Hoe hoger het percentage van de verticale match, hoe meer mbo-gediplomeerden aangeven een baan uit te oefenen op moment van enquête die minimaal hun opleidingsniveau is. Gemiddeld gezien is het percentage voor de verticale match over de cohorten heen niet veel veranderd: waar de verticale match in het najaar van 2018 77,2% voor schooljaar 2016-2017 is, is dit in het najaar van 2019 80% voor schooljaar 2017-2018 en in het najaar van 2020 78,9% voor schooljaar 2018-2019. Het lijkt dus alsof het merendeel van de mbo-gediplomeerden van schooljaar 2018-2019 tijdens de Covid-19-pandemie in het najaar van 2020, net zoals de twee voorafgaande cohorten, een goede aansluiting tussen het niveau van hun werk en de afgeronde studie hebben ervaren. Dit blijkt ook verder uit Figuur 3.2 omdat de verschillen tussen de cohorten, over de verschillende niveaus en sectoren, relatief klein zijn. Over het algemeen blijkt dat er een hoog percentage aan verticale match geldt voor de zorg op niveau 3 en 4 en een relatief lagere verticale match voor de sectoren groen en economie op niveau 3.

Figuur 3.3

Horizontale match onder mbo-gediplomeerden (%), naar BVE-cohort

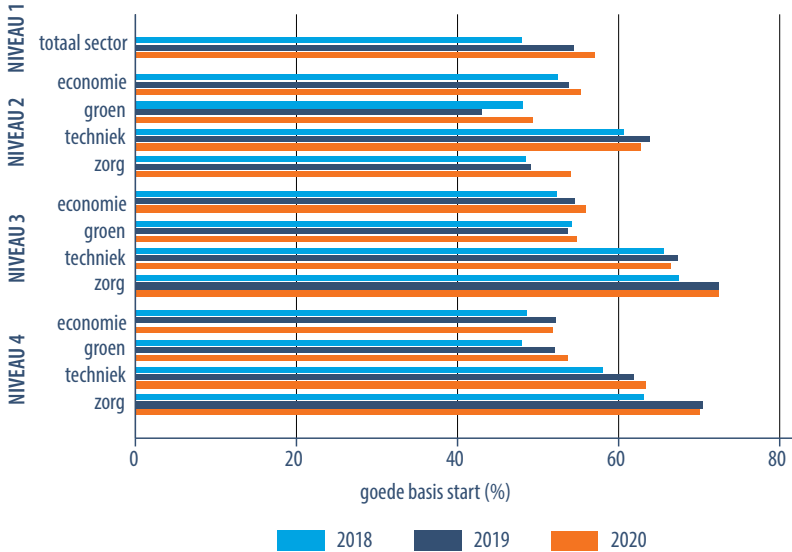

Bron: CBS Schoolverlatersonderzoeken 2018, 2019, 2020 (eigen bewerking ROA)

In contrast met de verticale match, laat Figuur 3.3 de subjectieve aansluiting zien tussen de richting van de afgeronde studie en de vereiste richting voor de baan die wordt uitgeoefend op moment van enquête, de horizontale match. Hoe hoger het percentage van de horizontale match, hoe meer mbo-gediplomeerden aangeven een baan uit te oefenen, op moment van enquête, die binnen hun eigen of een verwante opleidingsrichting past. De horizontale match is over het algemeen lager dan de verticale match maar is eveneens niet veel veranderd over de cohorten heen. De horizontale match is respectievelijk 66,3% in het najaar van 2018, 67,7% in het najaar van 2019 en 67% in het najaar van 2020. Het merendeel van de mbo-gediplomeerden van schooljaar 2018-2019 lijkt tijdens de Covid-19-pandemie in het najaar van 2020 een ongeveer net zo goede aansluiting tussen de richting van hun werk en de afgeronde studie te hebben ervaren als de twee voorafgaande cohorten. Ook met betrekking tot de verdelingen over niveaus en sectoren blijkt dat de horizontale match onder mbo-gediplomeerden niet sterk veranderd is over de cohorten heen. Waar met name, over de verschillende niveaus heen, een hoge horizontale match is bij de sectoren zorg en techniek is dit minder het geval voor de sectoren economie en groen.

Figuur 3.4

Goede basis om te starten op de arbeidsmarkt onder mbo-gediplomeerden (%), naar BVE-cohort

Bron: CBS Schoolverlatersonderzoeken 2018, 2019, 2020 (eigen bewerking ROA)

Figuur 3.4 geeft weer in hoeverre mbo-gediplomeerden vinden dat hun mbo-opleiding een goede basis geeft om te starten op de arbeidsmarkt. Hoe hoger het percentage, hoe meer mbo-gediplomeerden vinden dat hun opleiding een goede tot hele goede basis geeft. Gemiddeld gezien is het percentage van mbo-gediplomeerden, dat vindt dat hun studie een goede basis geeft om te starten op te arbeidsmarkt, enigszins gestegen per cohort. Waar voor cohort 2016-2017 het gemiddelde 56,4% is, is dit voor cohort 2017-2018 60,2% en voor cohort 2018-2019 60,8%. Uit Figuur 3.4 blijkt dat mbo-gediplomeerden met een achtergrond in de zorg of de techniek zich beter voorbereid voelen om de arbeidsmarkt te betreden dan mbo-gediplomeerden uit de economie- en groen-sector. Op niveau 2 is dat omgedraaid, hier blijft de sector techniek de beste basis geven om te starten op de arbeidsmarkt, terwijl de opleidingsrichting economie dit net iets beter lijkt te doen dan de zorg.

Samenvattend kunnen wij stellen dat de cohorten mbo-gediplomeerden uit 2016-2017, 2017-2018 en 2018-2019 zich relatief vergelijkbaar gedragen. Het is mogelijk dat het percentage van mbo-gediplomeerden van cohort 2018-2019 dat niet-werkzaam is net iets hoger ligt dan de twee voorafgaande cohorten door de introductie van de Covid-19 maatregelen in 2020. Desalniettemin lijkt het alsof deze mbo-gediplomeerden evengoed een baan hebben kunnen vinden die past bij zowel het niveau als de richting van de afgeronde studie. De studie heeft verder een net zo goede basis gegeven

om te starten op de arbeidsmarkt als het geval is geweest voor de twee voorafgaande cohorten. Hoe gediplomeerden uit cohort 2018-2019 de Covid-19 maatregelen in maart 2020 hebben ervaren wordt besproken in de volgende paragraaf.

3.2 Cohort 2020 en de ervaringen met de Covid-19-pandemie

Mbo-gediplomeerden van schooljaar 2018-2019 hebben net ongeveer maximaal zes tot acht maanden werkervaring kunnen opdoen voordat de Covid-19-pandemie in maart 2020 tot ongekende maatregelen leidde om de gezondheids crisis in te dammen. De BVE-monitor die in het najaar van 2020 is gehouden bevat voor dit cohort mbo-gediplomeerden enkele vragen over hoe zij de Covid-19 maatregelen hebben ervaren.

Van alle mbo-gediplomeerden in ons databestand geeft bijna één-derde (31%) aan dat de kans om werk te vinden dat goed aansluit op de voltooide mbo-opleiding vóór Covid-19 beter tot veel beter was, 60,1% merkt geen verandering of verschil en 8,9% geeft aan dat de situatie nu juist (veel) beter is. Met name de mbo'ers die, op het moment van de enquête, werkzaam zijn in creatieve en taalkundige beroepen en dienstverlenende beroepen geven aan de aansluiting vóór de Covid-19-pandemie (veel) beter te vinden dan na de uitbraak van deze pandemie.

Een deel van de respondenten, die in maart 2020 geen opleiding volgde, volgt op het moment van enquête wel een opleiding. Deze groep respondenten is gevraagd of er door de Covid-19-pandemie besloten is om een opleiding te gaan volgen. Waar ongeveer 19,3% aangeeft inderdaad een nieuwe opleiding te zijn gaan volgen door de Covid-19-pandemie, geeft de rest (80,7%) aan dit altijd al van plan te zijn geweest.

Ook voor de mbo-gediplomeerden die betaald werk hadden op moment van de enquête heeft de Covid-19-pandemie grote gevolgen gehad. De ervaren werkzekerheid en werksituatie is met name veranderd. Ongeveer één-derde (32,7%) van de mbo'ers met een betaalde baan in het najaar van 2020 geeft aan dat de werkzekerheid vóór de Covid-19 periode (veel) beter was dan de huidige situatie. 58,4% van de mbo'ers geeft aan geen verschil of verandering te ervaren, terwijl maar een klein deel (8,9%) aangeeft de werkzekerheid na Covid-19-pandemie als (veel) beter te ervaren. Van de mbo-gediplomeerden, die beiden tijdens de Covid-19 maatregelen in maart 2020 en op het moment van enquête (najaar van 2020) betaald werk hadden, geeft ook een grotere meerderheid (58,1%) aan dat de werksituatie vóór de Covid-19 maatregelen (veel) beter was ten opzichte van de situatie na maart 2020. 27,9% van deze groep respondenten zegt geen verschil te ervaren en 13,7% geeft aan dat de werksituatie nu veel beter is.

Vergeleken met de periode vóór Covid-19, lijkt de meerderheid van mbo'ers die in 2018-2019 hun diploma hebben behaald niet veel verschillen of veranderingen te hebben ervaren in onder andere, de kans om goed werk te vinden of in de ervaren werkzekerheid van de al werkende respondenten. Toch geeft een meerderheid van de respon-

denen, die beiden vóór en na de Covid-19 uitbraak betaald werk hadden, aan dat de werksituatie vóór de Covid-19 maatregelen (veel) beter was. In welke opzichten de werksituatie na de uitbraak van de Covid-19-pandemie is verslechterd wordt niet gevraagd in de BVE-monitor.

4 De arbeidsmarktsituatie in de maanden voor en na Covid-19 uitbraak

In dit hoofdstuk analyseren we de ontwikkeling van de arbeidsmarktsituatie van mbo-gediplomeerden vanaf januari 2018 tot en met december 2021, dus vóór, tijdens en kort na de Covid-19 maatregelen in maart en oktober 2020. We doen dit eerst op een beschouwende manier, gevolgd door enkele multivariate analyses. We bekijken hierbij onder andere het aandeel mbo'ers dat een baan heeft als werknemer (inkomstenverhouding in verband met arbeid van een werkgever met een persoon). In het vervolg zal dit omgeschreven worden als 'het aandeel mbo-gediplomeerden met een baan' of 'werkgelegenheid onder mbo-gediplomeerden'. Zelfstandigen worden in onze analyses dus buiten beschouwing gelaten.

Voor de verschillende analyses gebruiken we de administratieve microdata van het CBS, die individueel zijn gekoppeld met de data van de BVE-Monitor. Hierbij is het van belang te melden dat de data per cohort een half jaar na afstuderen begint; dit wil zeggen dat het aantal datapunten per cohort verschilt. Zo begint de data voor mbo-gediplomeerden uit schooljaar 2016-2017, die in het najaar van 2018 de BVE-monitor hebben ingevuld, op 1 januari 2018. Respectievelijk begint de data voor mbo-gediplomeerden uit de schooljaren 2017-2018 en 2018-2019, die de BVE-monitor in het najaar van 2019 en 2020 hebben ingevuld, op 1 januari 2019 en 1 januari 2020. Er is daarom data beschikbaar voor alle cohorten van 1 januari 2020 tot en met 31 december 2021, maar het aantal jaren werkervaring verschilt tussen de cohorten. Dit maakt het mogelijk om te onderzoeken hoe de arbeidsmarktsituatie van verschillende cohorten is veranderend tijdens de Covid-19-pandemie.

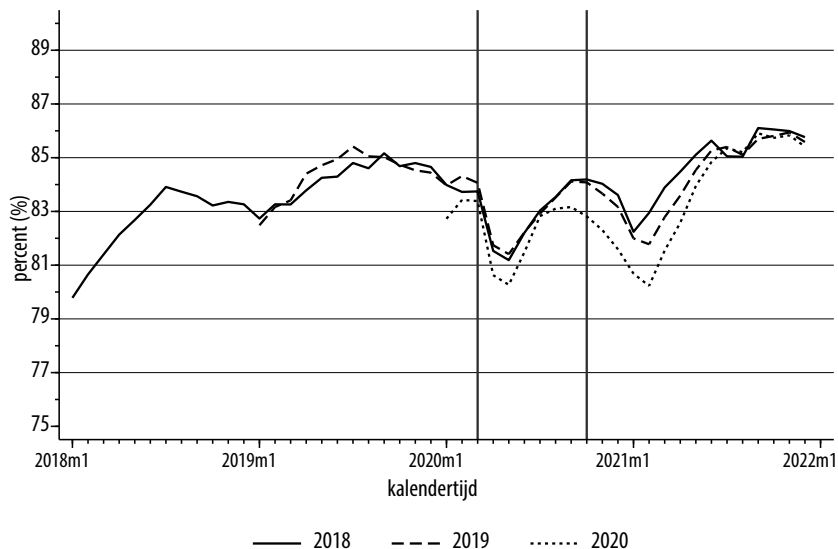
4.1 Het aandeel mbo-gediplomeerden met een baan

Figuur 4.1 laat het totale aandeel van mbo-gediplomeerden zien die in een bepaalde maand van januari 2018 tot en met december 2021 een baan had conform de eerder gepresenteerde definitie uit de Spolisbus. Er is aanvankelijk een duidelijk niveauverschil aanwezig tussen mbo-gediplomeerden die in najaar 2018 de BVE-Monitor hebben ingevuld en mbo'ers die dat in najaar 2019 en 2020 hebben gedaan. Terwijl het aandeel mbo-gediplomeerden van het BVE-cohort 2018 (gediplomeerden van schooljaar 2016-2017) dat een baan had in januari 2018 79,8% is, is dit voor BVE-cohort 2019 (gediplomeerden van schooljaar 2017-2018) en 2020 (gediplomeerden van schooljaar 2018-2019) respectievelijk 82,5% en 82,7%. Er hebben dus relatief meer mbo'ers uit BVE-cohort 2019 en 2020 een half jaar na afstuderen een baan dan het geval is voor mbo'ers uit BVE-cohort 2018.

Wanneer er in het vervolg van de tekst over cohorten wordt gesproken bedoelen wij specifiek het "BVE-cohort" van de mbo-gediplomeerden.

Met betrekking tot de invloed van de Covid-19-pandemie is er een duidelijke daling zichtbaar in het aandeel van mbo-gediplomeerden dat een baan had in maart 2020. Dit komt overeen met de eerste lockdown van maart 2020. Opvallend is dat alle drie de cohorten ongeveer even hard worden geraakt door deze lockdown. Waar van cohorten 2018 en 2019 ongeveer 2,6 tot 2,7%-punt mbo-gediplomeerden hun baan verloor in maart tot en met mei 2020, is dit voor mbo-gediplomeerden uit cohort 2020 3,1%-punt. Na de aankondiging van versoepelingen in mei/juni 2020 lijken de verschillende cohorten zich enigszins te herstellen en is de werkgelegenheid voor mbo-gediplomeerden van cohort 2018 en 2019 zelfs hetzelfde als voor de Covid-19-pandemie. De tweede lockdown in oktober 2020 lijkt echter dit oorspronkelijke herstel snel af te zwakken. Het aandeel mbo'ers met een baan zakt na oktober 2020 in alle drie de cohorten en cohort 2020 wordt net iets sterker geraakt dan de andere twee cohorten (3%-punt ten opzichte van 2 tot 2,3%-punt). Opvallend is dat vanaf januari/februari 2021 de werkgelegenheid van mbo-gediplomeerden van cohort 2020 snel stijgt en vanaf augustus/september 2021 op een soortgelijk niveau is als mbo-gediplomeerden uit cohort 2018 en 2019. Ondanks dat cohort 2020 de minst werkervaring heeft, is de werkgelegenheid ook onder deze groep snel hersteld.

Figuur 4.1
Aandeel mbo-gediplomeerden met een baan (%)

Bron: CBS, Spolisbus 2018-2021 (eigen bewerking ROA)

De koppeling van de BVE-Monitor aan de Spolisbus van het CBS geeft ons de mogelijkheid om het verloop van werkgelegenheid, zoals in Figuur 4.1 gepresenteerd, nader uit te splitsen naar een aantal kenmerken van de gediplomeerde schoolverlaters. Deze kenmerken hebben zowel betrekking op de gevolgde opleiding (het mbo-type (bol of bbl), het afgeronde niveau van de opleiding en de opleidingssector waarin het diploma is behaald) als de migratieachtergrond³ van gediplomeerden. Zo blijkt dat, ondanks algehele niveaoverschillen, mbo-bol gediplomeerden, mbo'ers met een diploma op een lager niveau (mbo niveau 1 of 2) en/of in de gevolgde opleidingsrichting economie of groen, als ook jongeren met een niet-westerse migratieachtergrond vaker hun baan verloren dan hun mede mbo-afgestudeerden na de invoering van de Covid-19-maatregelen in maart en oktober 2020. Dit geldt voor alle mbo-gediplomeerden die in dit onderzoek worden beschouwd en in het bijzonder voor afgestuurden van cohort 2020, die maar enkele maanden voor de uitbraak van de Covid-19-pandemie hun diploma hebben behaald. Opmerkelijk is echter dat ook voor deze hardstgeraakte groepen mbo'ers de werkgelegenheidskansen redelijk snel herstelden vanaf januari/ februari 2020. Over het algemeen behouden mbo-bbl gediplomeerden en jongeren met een behaald diploma in de zorg relatief het vaakst hun baan na de Covid-19 gerelateerde lockdowns in maart en oktober 2020. Al deze resultaten kunnen worden teruggevonden in Figuren 7.2.1 tot en met 7.2.4, die zijn weergegeven in de Appendix.

Naast het analyseren van het aandeel mbo-gediplomeerden met een baan gebaseerd op verschillende studie- en achtergrond indicatoren uit de BVE-monitor, ligt de toevoegde waarde van de koppeling tussen deze enquête en de Spolisbus bij de additionele informatie over de aansluiting tussen de afgeronde studie en de huidige functie, en het huidige arbeidsmarktverloop. Zo kan er worden aangeduid in hoeverre een goede aansluiting (qua niveau en richting) tussen de gevolgde opleiding en huidige functie een beschermde factor kan bieden voor het arbeidsmarktverloop van mbo-gediplomeerden na de Covid-19-pandemie. Verder kan ook worden geanalyseerd, door de indicatoren uit de BVE-monitor, in hoeverre de afgeronde opleiding van mbo'ers een goede basis gaf om te starten op de arbeidsmarkt. Dit kan ook van waarde zijn voor het behouden van betaald werk in economisch zware tijden. Figuur 4.2 en 4.3 laten het aandeel mbo-gediplomeerden met een baan zien uitgesplitst naar, respectievelijk, de verticale match, de horizontale match en een goede basis om te starten op de arbeidsmarkt. Het is hierbij belangrijk te benoemen dat voor Figuur 4.2 al een steekproefselectie is gemaakt; de vraag over de verticale- en horizontale match wordt alleen aan de mbo-gediplomeerden gesteld die op het moment van de BVE-monitor werkzaam zijn.

Figuur 4.2 toont aan dat er een zeer vergelijkbaar patroon aanwezig is tussen mbo-gediplomeerden met een verticale match (minimaal eigen opleidingsniveau) en mbo-gediplomeerden met een horizontale match (eigen of verwante opleidingsrichting). Ook bij

³ We onderscheiden een drietal groepen op basis van het geboorteland van de ouders of de afgestudeerde zelf, namelijk de autochtone gediplomeerden, de gediplomeerden met een niet-westerse migratieachtergrond en de gediplomeerden met een westerse migratieachtergrond. Voor de exacte definities van deze begrippen gehanteerd door het CBS en overgenomen voor dit rapport zijn beschikbaar op <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/begrippen/migratieachtergrond>

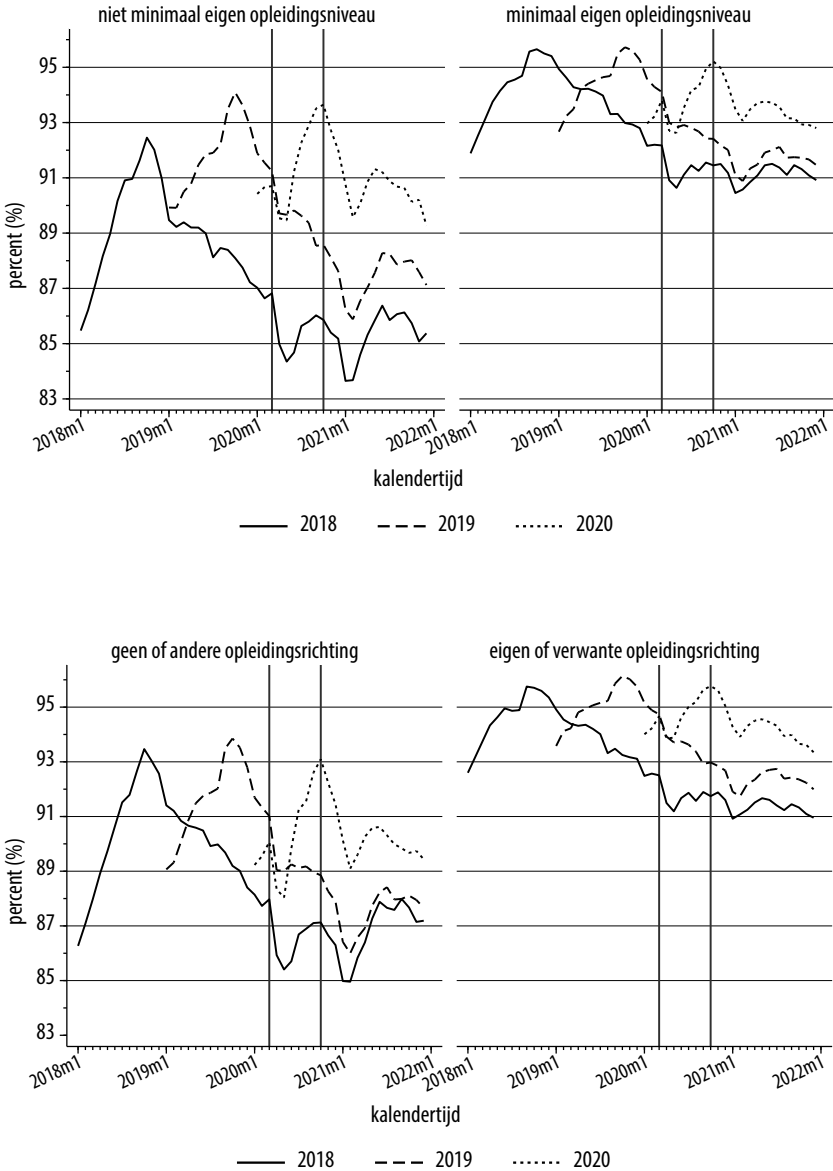

mbo'ers met een verticale mismatch (niet minimaal eigen opleidingsniveau) en mbo'ers met een horizontale mismatch (geen of andere opleidingsrichting) is er een soortgelijk patroon.

Met betrekking tot de Covid-19-pandemie komt uit Figuur 4.2 naar voren dat het hebben van een baan dat ofwel qua niveau ofwel qua richting goed bij de gevolgde opleiding past, een beschermend effect lijkt te hebben na de doorgevoerde lockdowns in maart en oktober 2020. De daling in werkgelegenheid is duidelijk groter voor de mbo-gediplomeerden die een verticale mismatch en/of horizontale mismatch ervaren. Opvallend is ook dat, ongeacht het aanwezig zijn van een goede of slechte aansluiting tussen het niveau en de richting van de afgeronde opleiding en de functie op moment van enquête, met name cohort 2020 de grootste daling in het aandeel mbo-gediplomeerden met een baan lijkt te ondervinden direct na maart en oktober 2020. Zo neemt, bijvoorbeeld na oktober 2020, de werkgelegenheid onder mbo-gediplomeerden van cohort 2020 die een verticale mismatch ervaren 4%-punt af. Dit is voor cohort 2018 en 2019 respectievelijk 1,9 en 2,7%-punt. Desondanks ligt het absolute werkgelegenheidsaandeel van mbo-gediplomeerden uit cohort 2020 eind 2021 hoger dan het geval is voor mbo-gediplomeerden uit de cohorten 2018 en 2019. Dit geldt ongeacht of mbo'ers van cohort 2020 een verticale- of horizontale (mis)match ervaren.

Figuur 4.2

Aandeel mbo-ge diplomeerden met een baan, uitgesplitst naar respectievelijk de verticale- en horizontale match (%)

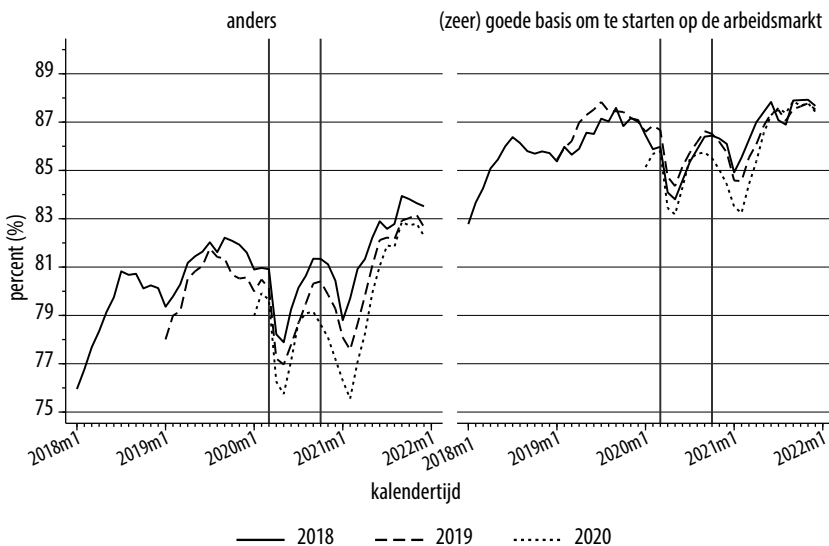

Bron: CBS, Spolisbus 2018-2021 (eigen bewerking ROA)

Figuur 4.3 geeft verder weer in welke mate de afgeronde studie een goede basis geeft om te starten op de arbeidsmarkt. Allereerst is er een duidelijk niveauverschil aanwezig waarbij mbo-gediplomeerden, die aangeven een goede basis te ervaren om te starten op de arbeidsmarkt, vaker een baan hebben dan mbo-gediplomeerden die geen zeer- goede tot goede basis hebben. Verder blijkt dat het hebben van een goede basis ook een beschermende factor kan zijn voor het arbeidsmarktverloop van mbo-gediplomeerden na economisch zware tijden. Zo daalt de werkgelegenheid voor de mbo-gediplomeerden uit cohort 2020 die een goede basis hebben om te starten op de arbeidsmarkt na maart 2020 met 2,6%-punt terwijl dit voor mbo-gediplomeerden met een andere basis 3,9%-punt is. Ook komt uit Figuur 4.3 naar voren dat de werkgelegenheid voor het meest recent afgestudeerde cohort, ongeacht het hebben van een goede basis of niet, relatief snel is hersteld na januari/februari 2021. Eind 2021 is het aandeel van mbo-gediplomeerden met een baan hoger dan voor maart 2020. Dit laatste geldt verder voor mbo'ers van alle drie de cohorten en ongeacht of mbo'ers een goede basis ervaren om te starten op de arbeidsmarkt of niet.

Figuur 4.3

Aandeel mbo-gediplomeerden met een baan, uitgesplitst naar een goede basis om te starten op de arbeidsmarkt (%)

Bron: CBS, Spolisbus 2018-2021 (eigen bewerking ROA)

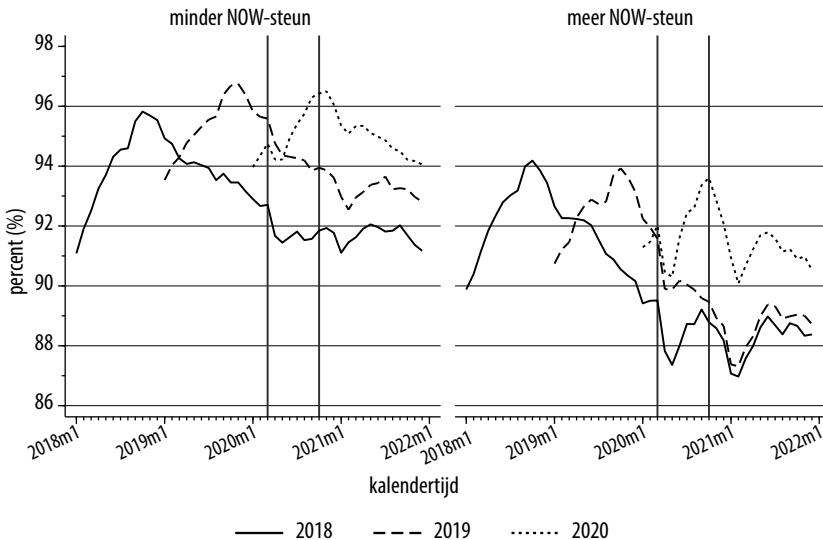
Met behulp van een koppeling (op basis van de brc2014 beroepsgroep classificaties) tussen de Spolisbus data en data gebruikt door Bakens et al. (2022) over de Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW), kan er worden bepaald hoe erg werknemers zijn geraakt door de Covid-19-pandemie. De NOW-steun is een tege-

moetkoming voor geleden omzetverlies voor werkgevers door de gevolgen van de Covid-19-pandemie. Bakens et al. (2022) berekenen het percentage werkenden binnen een beroepssegment dat in 2020 werkte bij een bedrijf dat gebruik heeft gemaakt van de NOW-steun. De splitsing naar NOW-steun kan dus als een indicator worden gezien voor hoe hard de sectoren van werknemers geraakt zijn door de Covid-19-pandemie.

Figuur 4.4 geeft het verloop van mbo-gediplomeerden met een baan weer, gesplitst naar de indicator voor de NOW-regeling. Over het algemeen lijkt het alsof de maatregel om de werkgelegenheid, die door de Covid-19 maatregelen bedreigd werd, zo goed als mogelijk te beschermen niet volledig heeft gewerkt; het percentage mbo-gediplomeerden met een baan daalt voor iedereen direct na maart en oktober 2020. Toch blijkt dat mbo-gediplomeerden in beroepen met minder NOW-steun over het algemeen vaker een baan hebben dan mbo-gediplomeerden met een beroep dat in aanmerking komt voor meer NOW-steun. Mbo'ers die werkten bij een bedrijf met een hogere NOW-steun ervaren dan ook de grootste daling in de werkgelegenheid na maart en oktober 2020. Dit zullen voornamelijk werknemers zijn in de horeca of dienstverlenende bedrijven. De groep die het hardst geraakt lijkt te zijn, zijn de mbo-gediplomeerden van cohort 2020 met meer NOW-steun. Deze groep is vooral sterk geraakt na de tweede lockdown in oktober 2020. Desondanks blijkt ook hier dat, ongeacht een lagere of hogere NOW-regeling, het aandeel mbo-gediplomeerden van cohort 2020 relatief gezien het vaakst een baan heeft vergeleken met de andere twee cohorten.

Figuur 4.4

Aandeel mbo-gediplomeerden met een baan, uitgesplitst naar NOW-regeling (%)

Bron: CBS, Spolisbus 2018-2021 (eigen bewerking ROA)

4.2 Een multivariate analyse

Tot zover hebben we een eerste beschrijvende beschouwing gegeven van mogelijke effecten door de Covid-19-pandemie en de daardoor genomen maatregelen. Hierbij hebben we specifiek gekeken naar eventuele verschillen tussen gediplomeerden van schooljaren 2016-2017, 2017-2018 en 2018-2019. Nadeel van deze aanpak is dat we relaties tussen de verklarende variabelen kunnen verwachten waar in deze beschouwende aanpak geen rekening mee kan worden gehouden. Het is dan bijvoorbeeld ook niet zeker of het gepresenteerde effect van de migratieachtergrond niet veroorzaakt wordt door een onderliggende factor zoals de studiekeuze (jongeren met een niet-westerse migratieachtergrond kiezen vaker voor economische opleidingen) of door een sorteer effect (jongeren met een niet-westerse migratieachtergrond zijn oververtegenwoordigd in de mbo-bol niveaus 1 en 2). Om met deze onderliggende relaties rekening te houden en daarbij in te schatten in hoeverre mbo-gediplomeerden van schooljaar 2018-2019 meer implicaties hebben ervaren door de uitbraak van de Covid-19-pandemie ten opzichte van mbo'ers van voorafgaande cohorten, presenteren we de multivariate analyses gebaseerd op OLS-regressies. Er wordt gebruik gemaakt van verschillende uitkomst variabelen: (1) De kans op het hebben van een baan, (2) het hebben van een tijdelijk contract, (3) het uurloon, (4) het moment tot de eerste baan opgenomen in de Spolisbus, en (5) de kans om na diplomering verder te studeren. Bij de multivariate analyses omtrent contractsoort en uurloon wordt wederom een steekproefselectie gemaakt van de respondenten die betaald werk hadden op het moment van afname van de BVE-enquête. Het is nuttig om te onderzoeken in hoeverre de aansluiting tussen de afgeronde studie en het werk de arbeidsvoorwaarden van de huidige baan beïnvloedt. Om de verschillende cohorten te kunnen vergelijken zijn er aparte cohort-variabelen toegevoegd waarbij cohort 2018 en 2020 vergeleken wordt met cohort 2019. In de analyses wordt verder rekening gehouden met andere verklarende variabelen uit de BVE-Monitor zoals het mbo-niveau en sector van de afgeronde opleiding, het mbo-type (bol of bbl), geslacht, migratieachtergrond en in welke mate mbo-gediplomeerden een goede basis ervaren om te starten op de arbeidsmarkt. Afhankelijk van de multivariate analyse wordt ook gecontroleerd voor maanden, sectoren en beroepen.

Tabel 4.2.1 geeft de resultaten weer met als afhankelijke variabele de kans op het hebben van een baan zoals gedefinieerd in de Spolisbus. De analyses zijn voor verschillende periodes en tijdstippen uitgevoerd: (1) de gehele data-periode van januari 2018 tot en met december 2021, (2) vanaf januari 2020 tot en met december 2021, (3) op januari 2020 ("vóór" Covid-19), (4) op mei 2020 (tijdens de eerste lockdown), (5) op oktober 2020 (tijdens de tweede lockdown) en (6) oktober 2021 ("na" Covid-19). De analyses op verschillende tijdstippen maakt het mogelijk om te onderzoeken in hoeverre het jongste cohort (cohort 2020) anders geraakt lijkt te zijn vóór-, tijdens- en na de implementatie van Covid-19 maatregelen ten opzichte van mbo-gediplomeerden van cohort 2018 en 2019.

Uit de resultaten in Tabel 4.2.1 komt naar voren dat, over het algemeen, mbo-gediplomeerden van cohort 2020 een ongeveer 0,7 tot 0,8%-punt kleinere kans kennen om een

baan te hebben ten opzichte van gediplomeerden van cohort 2019. Met name in 2020 kennen mbo-gediplomeerden van cohort 2020 een lagere kans een baan te hebben ten opzichte van mbo'ers van cohort 2019. Waar dit verschil in januari 2020 nog 1,2%-punt is, is dit tijdens de eerste lockdown van de Covid-19-pandemie 1,1%-punt en tijdens de tweede lockdown 1,4%-punt. Mbo-gediplomeerden van cohort 2019 hebben ten opzichte van mbo'ers van cohort 2020 een jaar langer werkervaring⁴ kunnen op doen; dit kan het algemene verschil in baankans verklaren en maakt het jongste cohort daarom mogelijk kwetsbaarder op de arbeidsmarkt in tijden van recessie. Er is verder geen significant verschil zichtbaar tussen mbo-gediplomeerden van cohort 2018 en 2019, wat kan komen doordat deze twee cohorten al voldoende werkervaring hebben en daarom relatief minder gevolgen hebben ervaren ten opzichte van mbo'ers die pas in het schooljaar 2018-2019 hun diploma hebben behaald. Hoewel mbo-gediplomeerden van cohort 2020 dus een relatief lagere kans kennen om een baan te hebben in 2020, blijkt dat dit verschil volledig verdwenen is in oktober 2021. Eind 2021 is de kans om een baan te hebben voor mbo-gediplomeerden van cohort 2020 net zo groot als het geval is voor mbo'ers uit de twee voorafgaande cohorten. Deze bevinding kan mogelijk verklaard worden door de heersende krapte in de arbeidsmarkt eind 2021.

Tabel 4.2.1 duidt verder aan dat tijdens de eerste Covid-19 lockdown in mei 2020 voornamelijk mbo-gediplomeerden van niveau 1, mbo-bol-gediplomeerden en gediplomeerden met een westerse- of niet-westerse migratieachtergrond een lagere kans kennen om een baan te hebben. Verder is een goede basis om te starten op de arbeidsmarkt een beschermende factor voor werkgelegenheid. Deze resultaten komen overeen met de beschouwende bevindingen die eerder zijn gepresenteerd.

4 De link tussen werkervaring en het hebben van een baan kan ook voortkomen door het type contract dat mbo-gediplomeerden hebben: Het is mogelijk dat mbo-gediplomeerden van oudere cohorten over het algemeen een grotere kans kennen om een vast contract te hebben aangezien zij meer werkervaring hebben. Jongere mbo-gediplomeerden met een tijdelijk contract kunnen daarom relatief makkelijker ontslagen worden dan oudere mbo'ers met een vast contract.

Tabel 4.2.1

De kans op het hebben van een baan (gedefinieerd volgens Spolisbus)

	(1) gehele tijd	(2) vanaf januari 2020	(3) op januari 2020	(4) op mei 2020	(5) op oktober 2020	(6) op oktober 2021
cohort 2018	-0.000	0.001*	0.001	-0.001	-0.002	0.002
(ref; cohort 2019)	(0.000)	(0.001)	(0.003)	(0.003)	(0.003)	(0.003)
cohort 2020	-0.008***	-0.007***	-0.012***	-0.011***	-0.014***	0.000
(ref; cohort 2019)	(0.001)	(0.001)	(0.003)	(0.003)	(0.003)	(0.002)
niveau 1	-0.058***	-0.060***	-0.048**	-0.081***	-0.060***	-0.044**
(ref; niveau 2)	(0.004)	(0.005)	(0.023)	(0.024)	(0.023)	(0.021)
niveau 3	0.041***	0.040***	0.043***	0.054***	0.039***	0.027***
(ref; niveau 2)	(0.001)	(0.001)	(0.004)	(0.004)	(0.004)	(0.003)
niveau 4	0.023***	0.024***	0.022***	0.036***	0.016***	0.017***
(ref; niveau 2)	(0.001)	(0.001)	(0.003)	(0.003)	(0.003)	(0.003)
voltijd BOL opleiding (ref; BBL)	-0.104***	-0.096***	-0.120***	-0.136***	-0.099***	-0.063***
	(0.000)	(0.001)	(0.003)	(0.003)	(0.003)	(0.003)
westers	-0.064***	-0.066***	-0.067***	-0.071***	-0.070***	-0.054***
(ref; autochtoon)	(0.001)	(0.001)	(0.005)	(0.006)	(0.005)	(0.005)
niet-westers	-0.089***	-0.092***	-0.074***	-0.098***	-0.099***	-0.084***
(ref; autochtoon)	(0.001)	(0.001)	(0.003)	(0.004)	(0.003)	(0.003)
man (ref; vrouw)	-0.010***	-0.009***	-0.014***	-0.002	-0.016***	-0.014***
	(0.000)	(0.001)	(0.003)	(0.003)	(0.003)	(0.002)
sector combinatie	-0.039***	-0.036***	-0.044*	-0.022	-0.043*	-0.040*
(ref; economie)	(0.004)	(0.005)	(0.023)	(0.024)	(0.023)	(0.021)
sector groen	-0.040***	-0.036***	-0.045***	-0.017***	-0.032***	-0.049***
(ref; economie)	(0.001)	(0.001)	(0.005)	(0.005)	(0.005)	(0.005)
sector techniek	-0.008***	-0.008***	-0.006*	-0.001	-0.005*	-0.013***
(ref; economie)	(0.001)	(0.001)	(0.003)	(0.003)	(0.003)	(0.003)
sector zorg	0.058***	0.058***	0.057***	0.076***	0.061***	0.038***
(ref; economie)	(0.001)	(0.001)	(0.003)	(0.003)	(0.003)	(0.003)
goede of zeer goede basis om te starten op de arbeidsmarkt	0.033***	0.034***	0.033***	0.036***	0.034***	0.026***
Constante	0.847***	0.881***	0.901***	0.867***	0.898***	0.898***
	(0.002)	(0.001)	(0.005)	(0.005)	(0.005)	(0.004)
Observaties	3,378,396	2,345,976	97,749	97,749	97,749	97,749
R-squared	0.054	0.053	0.055	0.067	0.057	0.036

Standard errors tussen haakjes

*** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.1$

OLS; inclusief maand fixed effects in (1) en (2)

Tabel 4.2.2 geeft de resultaten weer die gebaseerd zijn op OLS-regressies met als uitkomst variabele de kans op het hebben van een contract voor bepaalde tijd. In deze specifieke analyse zijn daarom ook alleen de mbo-gediplomeerden meegenomen die volgens de Spolisbus in een bepaalde maand een inkomstenverhouding hebben, dus werknemer zijn. Werknemers hebben een tijdelijk contract (contractsoort = 1) of een contract voor onbepaalde tijd (contractsoort = 0). Wanneer de coëfficiënten in Tabel 4.2.2 dus groter zijn dan nul wil dat zeggen dat mbo-gediplomeerden een grotere kans kennen om een tijdelijk contract te hebben ten opzichte van een contract voor onbepaalde tijd. We verwachten dat door de Covid-19-pandemie en de daaraan verbonden onzekerheden voor werkgevers, recent afgestudeerde mbo'ers vaker een tijdelijk contract krijgen aangeboden.

Uit Tabel 4.2.2 blijkt dat mbo-gediplomeerden van cohort 2020, ten opzichte van mbo'ers van cohort 2019, een ongeveer 11,4 tot 12,5%-punt grotere kans kennen om een tijdelijk contract te hebben. Mbo'ers van cohort 2018 kennen juist de relatief laagste kans op een tijdelijk contract, deze groep mbo-gediplomeerden heeft dus juist relatief vaker een contract voor onbepaalde tijd. Potentiële werkervaring van gediplomeerden van cohort 2018 en het gebrek aan werkervaring van het jongste cohort kunnen deze resultaten mogelijk verklaren. Mbo-gediplomeerden van cohort 2018 zijn namelijk in het schooljaar 2016-2017 al afgestudeerd, terwijl mbo'ers van cohort 2020 pas hun diploma in het schooljaar 2018-2019 hebben behaald. Opmerkelijk is dat de Covid-19-pandemie en de hieraan verbonden maatregelen de kans van dit jongste cohort om een tijdelijk contract te hebben heeft beïnvloed. Waar mbo'ers van cohort 2020 in januari 2020, voordat de Covid-19 maatregelen in Nederland werden geïntroduceerd, een 14,3%-punt grotere kans kennen op een tijdelijk contract ten opzichte van mbo'ers van cohort 2019, stijgt dit verschil tot 15,7%-punt tijdens de eerste Covid-19 lockdown in mei 2020. Ook al is het begrijpelijk dat cohort 2020 een algemeen grotere kans kent op een tijdelijk contract, het is opvallend dat deze relatieve kans toeneemt tijdens de eerste Covid-19 lockdown. Werkgevers lijken dus met name mbo-gediplomeerden van cohort 2020 vaker flexibel in te zetten door een tijdelijk contract aan te bieden. Verder blijft het voor mbo'ers van cohort 2020 ook in de lockdown in oktober 2020 waarschijnlijker om een tijdelijk contract te hebben ten opzichte van mbo-gediplomeerden van cohort 2019. Opmerkelijk is echter dat een jaar later in oktober 2021 de kans voor cohort 2020 om een tijdelijk contract te hebben is afgenomen tot 7,9%-punt. Dit significante verschil kan vermoedelijk verklaard worden door het gebrek aan werkervaring ten opzichte van de twee voorafgaande cohorten. In hoeverre de Covid-19-pandemie ook implicaties in de lange termijn heeft gehad kan op basis van de korte termijn data niet worden beschouwd.

Tabel 4.2.2

De kans op het hebben van een tijdelijk contract

	(1) gehele tijd	(2) vanaf januari 2020	(3) op januari 2020	(4) op mei 2020	(5) op oktober 2020	(6) op oktober 2021
cohort 2018	-0.062***	-0.045***	-0.105***	-0.075***	-0.044***	-0.017**
(ref; cohort 2019)	(0.001)	(0.001)	(0.007)	(0.007)	(0.007)	(0.007)
cohort 2020	0.114***	0.125***	0.143***	0.157***	0.140***	0.079***
(ref; cohort 2019)	(0.001)	(0.001)	(0.007)	(0.007)	(0.007)	(0.007)
niveau 1	0.047***	0.119***	0.121***	0.106**	0.182***	0.021
(ref; niveau 2)	(0.007)	(0.010)	(0.047)	(0.048)	(0.048)	(0.047)
niveau 3	-0.086***	-0.082***	-0.096***	-0.090***	-0.085***	-0.065***
(ref; niveau 2)	(0.001)	(0.001)	(0.006)	(0.006)	(0.006)	(0.006)
niveau 4	-0.117***	-0.114***	-0.133***	-0.125***	-0.119***	-0.090***
(ref; niveau 2)	(0.001)	(0.001)	(0.006)	(0.006)	(0.006)	(0.006)
voltijd BOL opleiding (ref; BBL)	0.234***	0.210***	0.280***	0.254***	0.220***	0.153***
	(0.001)	(0.001)	(0.005)	(0.005)	(0.005)	(0.004)
westers	0.011***	0.018***	0.021**	0.016*	0.021**	0.020**
(ref; autochtoon)	(0.002)	(0.002)	(0.009)	(0.009)	(0.009)	(0.009)
niet-westers	0.022***	0.027***	0.030***	0.019**	0.027***	0.032***
(ref; autochtoon)	(0.001)	(0.001)	(0.007)	(0.007)	(0.007)	(0.007)
man (ref; vrouw)	-0.026***	-0.033***	-0.026***	-0.026***	-0.035***	-0.039***
	(0.001)	(0.001)	(0.005)	(0.006)	(0.005)	(0.005)
sector combinatie (ref; economie)	-0.023***	-0.093***	-0.096**	-0.064	-0.155***	0.009
	(0.008)	(0.010)	(0.048)	(0.049)	(0.049)	(0.047)
sector groen	-0.027***	-0.026***	-0.039***	-0.020*	-0.029***	-0.033***
(ref; economie)	(0.002)	(0.002)	(0.010)	(0.011)	(0.010)	(0.010)
sector techniek	-0.043***	-0.043***	-0.048***	-0.042***	-0.042***	-0.046***
(ref; economie)	(0.001)	(0.001)	(0.007)	(0.007)	(0.007)	(0.007)
sector zorg	-0.090***	-0.083***	-0.094***	-0.089***	-0.093***	-0.067***
(ref; economie)	(0.001)	(0.002)	(0.009)	(0.009)	(0.008)	(0.008)
goede of zeer goede basis om te starten op de arbeidsmarkt	-0.014***	-0.017***	-0.006	-0.009**	-0.016***	-0.028***
	(0.001)	(0.001)	(0.004)	(0.004)	(0.004)	(0.004)
horizontale match; eigen of verwante opleidingsrichting	-0.020***	-0.030***	-0.020***	-0.021***	-0.032***	-0.040***
	(0.001)	(0.001)	(0.005)	(0.005)	(0.005)	(0.005)
verticale match; minimaal eigen opleidingsniveau	0.007***	0.002	0.016***	0.012**	0.003	-0.004
	(0.001)	(0.001)	(0.006)	(0.006)	(0.006)	(0.005)

	(1) gehele tijd	(2) vanaf januari 2020	(3) op januari 2020	(4) op mei 2020	(5) op oktober 2020	(6) op oktober 2021
hogere NOW-aanvraag	0.033*** (0.001)	0.042*** (0.002)	0.033*** (0.008)	0.043*** (0.008)	0.041*** (0.008)	0.039*** (0.008)
hogere NOW- aanvraag en cohort 2018	-0.018*** (0.002)	-0.025*** (0.002)	-0.009 (0.010)	-0.028*** (0.010)	-0.025** (0.010)	-0.019* (0.010)
hogere NOW- aanvraag en cohort 2020	-0.016*** (0.002)	-0.026*** (0.002)	-0.050*** (0.010)	-0.047*** (0.010)	-0.026*** (0.009)	-0.004 (0.009)
hogere proximity	-0.006*** (0.001)	0.002 (0.001)	-0.011** (0.005)	-0.004 (0.005)	0.002 (0.005)	0.009* (0.005)
Constante	0.672*** (0.005)	0.468*** (0.005)	0.386*** (0.023)	0.382*** (0.022)	0.397*** (0.023)	0.414*** (0.023)
Observaties	1,706,115	1,151,011	48,377	47,786	48,342	47,727
R-squared	0.208	0.191	0.220	0.201	0.196	0.166

Standard errors tussen haakjes

*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

OLS; inclusief fixed effects voor maand in (1) en (2), sector en beroep in (1)-(6) (gebaseerd op Spolisbus data)

Uit Tabel 4.2.2 blijkt verder dat mbo-gediplomeerden met een afgeronde studie op een hoger niveau een kleinere kans kennen om een tijdelijk contract te hebben, terwijl deze kans juist groter is voor mbo-bol gediplomeerden. Ook draagt een goede basis om te starten op de arbeidsmarkt en een horizontale match positief bij aan de kans op een contract voor onbepaalde tijd. Mbo-gediplomeerden met een beroep dat in aanmerking komt voor meer NOW-steun blijken juist vaker een tijdelijk contract te hebben, terwijl deze relatie niet direct zichtbaar is voor mbo'ers die een beroep hebben met een hogere contactintensiteit.

Tabel 4.2.3 presenteert de resultaten gebaseerd op de uitkomst variabele voor het uurloon van mbo-gediplomeerden. Het uurloon is berekend door het maandloon (waarover loonbelasting en premie volksverzekeringen (loonheffing) wordt berekend) te delen door het aantal verloonde uren per maand. Ook voor deze analyses geldt dat alleen de mbo-gediplomeerden die een inkomstenverhouding hebben in een bepaalde maand worden meegenomen in de analyses.

Uit Tabel 4.2.3 blijkt dat waar mbo'ers van cohort 2018 een relatief 3,5 tot 4,9% hoger uurloon kennen dan gediplomeerden van cohort 2019, is dit 5,1% lager voor mbo'ers van cohort 2020. Het gebrek aan werkervaring van cohort 2020 kan logischerwijs het

relatief lagere uurloon verklaren. Opvallend is echter dat het verschil in uurloon tussen cohort 2020 en de twee voorafgaande cohorten toeneemt tijdens de eerste Covid-19 gerelateerde lockdown in mei 2020. Mbo'ers met een behaald diploma in schooljaar 2018-2019 verdienen over het algemeen in mei 2020 11,7% minder dan mbo'ers die een schooljaar eerder zijn gediplomeerd. Dit is een relatief sterke toename ten opzichte van het relatieve verschil in uurloon in januari 2020 (voor de Covid-19-pandemie) wat 6,6% bedraagt. Tijdens de tweede lockdown in oktober 2020 en een jaar later in oktober 2021 neemt het relatieve verschil in uurloon tussen mbo'ers van cohort 2020 en cohort 2019 weer af. Het overblijvende verschil in uurloon op oktober 2020 (4,8%) en oktober 2021 (3,2%) kan mogelijk verklaard worden door het relatieve gebrek aan werkervaring van mbo'ers van dit jongste cohort. Het lijkt er dus op dat vooral de mbo-gediplomeerden van cohort 2020 meer implicaties hebben ervaren door de Covid-19-pandemie in mei 2020: dit uit zich door het hebben van een relatief lager uurloon. Desalniettemin lijken deze negatieve effecten zich weer te herstellen vanaf oktober 2020.

De resultaten in Tabel 4.2.3 tonen verder aan dat een diploma op een hoger mbo-niveau, een goede basis om te starten op de arbeidsmarkt en een horizontale- als wel verticale match een beschermende factor biedt tijdens de Covid-19-pandemie. Met name mbo-bbl gediplomeerden hebben een hoger uurloon in mei 2020 ten opzichte van mbo-bol gediplomeerden. Echter kennen mbo-gediplomeerden een beroep dat in aanmerking komt voor meer NOW-steun over het algemeen een relatief lager loon.

Tabel 4.2.3

Uurloon

	(1) gehele tijd	(2) vanaf januari 2020	(3) op januari 2020	(4) op mei 2020	(5) op oktober 2020	(6) op oktober 2021
cohort 2018	0.049***	0.035***	0.042***	0.047***	0.032***	0.036***
(ref; cohort 2019)	(0.001)	(0.001)	(0.004)	(0.006)	(0.004)	(0.004)
cohort 2020	-0.051***	-0.051***	-0.066***	-0.117***	-0.048***	-0.032***
(ref; cohort 2019)	(0.001)	(0.001)	(0.004)	(0.005)	(0.004)	(0.004)
niveau 1	-0.103***	-0.111***	-0.118***	-0.125***	-0.093***	-0.104***
(ref; niveau 2)	(0.005)	(0.006)	(0.028)	(0.038)	(0.025)	(0.025)
niveau 3	0.114***	0.104***	0.118***	0.135***	0.100***	0.084***
(ref; niveau 2)	(0.001)	(0.001)	(0.004)	(0.005)	(0.003)	(0.003)
niveau 4	0.185***	0.170***	0.198***	0.224***	0.165***	0.141***
(ref; niveau 2)	(0.001)	(0.001)	(0.004)	(0.005)	(0.003)	(0.003)
voltijd BOL opleiding (ref; BBL)	-0.180***	-0.162***	-0.182***	-0.237***	-0.153***	-0.137***
	(0.001)	(0.001)	(0.003)	(0.004)	(0.002)	(0.002)
westers	0.031***	0.028***	0.040***	0.039***	0.027***	0.021***
(ref; autochtoon)	(0.001)	(0.001)	(0.006)	(0.007)	(0.005)	(0.005)
niet-westers	0.060***	0.052***	0.075***	0.056***	0.055***	0.040***
(ref; autochtoon)	(0.001)	(0.001)	(0.004)	(0.006)	(0.004)	(0.004)

	(1) gehele tijd	(2) vanaf januari 2020	(3) op januari 2020	(4) op mei 2020	(5) op oktober 2020	(6) op oktober 2021
man (ref; vrouw)	0.053*** (0.001)	0.057*** (0.001)	0.054*** (0.003)	0.040*** (0.004)	0.052*** (0.003)	0.061*** (0.003)
sector combinatie (ref; economie)	0.022*** (0.005)	0.042*** (0.006)	0.034 (0.028)	0.035 (0.039)	0.010 (0.026)	0.047* (0.026)
sector groen (ref; economie)	0.005*** (0.001)	0.001 (0.001)	0.013** (0.006)	-0.012 (0.008)	0.002 (0.005)	0.002 (0.006)
sector techniek (ref; economie)	0.070*** (0.001)	0.067*** (0.001)	0.069*** (0.004)	0.060*** (0.006)	0.061*** (0.004)	0.061*** (0.004)
sector zorg (ref; economie)	0.052*** (0.001)	0.054*** (0.001)	0.044*** (0.005)	0.050*** (0.007)	0.048*** (0.004)	0.054*** (0.004)
goede of zeer goede basis om te starten op de arbeidsmarkt	0.008*** (0.000)	0.006*** (0.001)	0.003 (0.003)	0.010*** (0.003)	0.004 (0.002)	0.002 (0.002)
horizontale match; eigen of verwante opleidingsrichting	0.014*** (0.001)	0.018*** (0.001)	0.013*** (0.003)	0.029*** (0.004)	0.017*** (0.003)	0.016*** (0.003)
verticale match; minimaal eigen opleidingsniveau	0.031*** (0.001)	0.033*** (0.001)	0.029*** (0.003)	0.043*** (0.004)	0.028*** (0.003)	0.033*** (0.003)
hogere NOW-aanvraag	-0.044*** (0.001)	-0.042*** (0.001)	-0.042*** (0.005)	-0.037*** (0.006)	-0.038*** (0.004)	-0.045*** (0.004)
hogere NOW- aanvraag en cohort 2018	0.001 (0.001)	0.005*** (0.001)	0.010* (0.006)	0.018** (0.008)	0.005 (0.005)	-0.000 (0.005)
hogere NOW- aanvraag en cohort 2020	-0.007*** (0.001)	-0.017*** (0.001)	-0.034*** (0.006)	-0.005 (0.008)	-0.019*** (0.005)	-0.006 (0.005)
hogere proximity	0.015*** (0.001)	0.015*** (0.001)	0.017*** (0.003)	0.016*** (0.004)	0.016*** (0.003)	0.017*** (0.003)
Constante	2.038*** (0.003)	2.249*** (0.003)	2.258*** (0.014)	2.551*** (0.018)	2.342*** (0.012)	2.416*** (0.012)
Observaties	1,707,563	1,152,116	48,410	47,820	48,384	47,791
R-squared	0.423	0.410	0.355	0.390	0.365	0.328

Standard errors tussen haakjes

*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

OLS; inclusief fixed effects voor maand, sector en beroep (gebaseerd op Spolisbus data). De uitkomst variabele is het natuurlijke logaritme van uurloon.

In Tabel 4.2.4 worden de resultaten weergegeven met betrekking tot de kans voor mbo-gediplomeerden om hun eerste baan te vinden. We verwachten dat door de doorvoering van de Covid-19 maatregelen mbo'ers van cohort 2020, die voor maart 2020 nog geen baan hebben gevonden, belemmerd worden om hun eerste baan te vinden. In onze analyses vergelijken we daarom of er verschillen zijn tussen de cohorten en de kans op een eerste baan na diplomering. De data gebruikt in onze analyses begint voor ieder cohort op 1 januari van het respectievelijke cohort jaar, ongeveer 6 maanden nadat mbo'ers zijn afgestudeerd. We weten dus alleen of mbo'ers, ongeveer 6 maanden na afstuderen, op 1 januari van het volgende jaar, een baan hebben. Het is echter mogelijk dat mbo-gediplomeerden binnen de eerste 6 maanden na afstuderen een baan hebben en deze weer voor januari van het volgende jaar zijn verloren. Deze optie wordt buiten beschouwing gelaten in onze analyses. In Tabel 4.2.4 wordt in de verschillende kolommen specifiek gekeken of mbo-gediplomeerden hun eerste baan na afstuderen hebben behaald in ongeveer: (1) 6 maanden (in januari), (2) 8 maanden (in maart), (3) 10 maanden (in mei), (4) 12 maanden (in juli) of (5) 15 maanden (in oktober). Het aantal observaties neemt over de kolommen heen dus af aangezien alleen de mbo-ge-diplomeerden worden meegenomen die tot een bepaald moment nog geen baan hebben gevonden.

Uit de eerste twee kolommen (1) en (2) in Tabel 4.2.4 blijkt dat de kans om een eerste baan te vinden binnen 8 maanden na afstuderen ongeveer gelijk is over de cohorten heen. Alleen mbo-ge-diplomeerden uit cohort 2018 lijken ten opzichte van mbo'ers van cohort 2019 een 2,7%-punt lagere kans te hebben om 6 maanden na afstuderen een baan te vinden. Opmerkelijk blijkt uit kolom (3) dat mbo-ge-diplomeerden van cohort 2020, die voor mei 2020 nog geen baan hebben gevonden, een 9,2%-punt lagere kans kennen om hun eerste baan te vinden ten opzichte van gediplomeerden van cohort 2019, die 10 maanden na afstuderen geen Covid-19-pandemie hadden. Zelfs een jaar na afstuderen kennen mbo'ers van cohort 2020 nog een negatief, alhoewel kleiner, effect. Het lijkt er dus op dat de mbo-ge-diplomeerden van cohort 2020 die nog geen eerste baan voor mei 2020 hebben gevonden door de Covid-19-pandemie extra hindering hebben ervaren om een baan te vinden. Mbo-ge-diplomeerden van cohort 2018 en 2019 kennen geen bemoeilijking in het vinden van hun eerste baan 10 maanden na afstuderen. 15 maanden na afstuderen is geen verschil meer zichtbaar tussen de cohorten.

Tabel 4.2.4

Duur tot het vinden van de eerste baan

	(1) 6 maanden na afstuderen (januari)	(2) 8 maanden na afstuderen (maart)	(3) 10 maanden na afstuderen (mei)	(4) 12 maanden na afstuderen (juli)	(5) 15 maanden na afstuderen (oktober)
cohort 2018	-0.027***	0.006	-0.020***	0.010	-0.001
(ref; cohort 2019)	(0.003)	(0.008)	(0.007)	(0.009)	(0.011)
cohort 2020	0.004	0.002	-0.092***	-0.026***	-0.014
(ref; cohort 2019)	(0.003)	(0.007)	(0.007)	(0.008)	(0.010)
niveau 1	-0.071***	-0.039	0.020	-0.048	0.019
(ref; niveau 2)	(0.024)	(0.048)	(0.044)	(0.051)	(0.059)
niveau 3	0.060***	0.018*	0.008	0.017	0.030**
(ref; niveau 2)	(0.004)	(0.011)	(0.010)	(0.012)	(0.014)
niveau 4	0.037***	-0.019**	0.013	0.031***	-0.021*
(ref; niveau 2)	(0.003)	(0.008)	(0.008)	(0.010)	(0.011)
voltijd BOL opleiding (ref; BBL)	-0.154***	0.031**	0.029***	0.087***	0.096***
	(0.003)	(0.012)	(0.011)	(0.013)	(0.015)
westers	-0.062***	-0.047***	-0.031***	-0.074***	-0.051***
(ref; autochtoon)	(0.005)	(0.013)	(0.012)	(0.014)	(0.016)
niet-westers	-0.078***	-0.037***	-0.024***	-0.049***	-0.033***
(ref; autochtoon)	(0.004)	(0.008)	(0.008)	(0.009)	(0.010)
man (ref; vrouw)	-0.010***	-0.019***	-0.030***	-0.022***	-0.018**
	(0.003)	(0.007)	(0.006)	(0.007)	(0.009)
sector combinatie	-0.038	-0.010	-0.044	0.083	-0.003
(ref; economie)	(0.024)	(0.048)	(0.044)	(0.051)	(0.059)
sector groen	-0.047***	-0.056***	-0.028**	-0.051***	-0.060***
(ref; economie)	(0.005)	(0.012)	(0.011)	(0.013)	(0.015)
sector techniek	-0.005	-0.033***	-0.034***	-0.020**	-0.037***
(ref; economie)	(0.003)	(0.009)	(0.008)	(0.009)	(0.011)
dummy - sector MBO- zorg (ref; economie)	0.058***	0.047***	0.015*	0.032***	0.042***
	(0.003)	(0.009)	(0.009)	(0.010)	(0.012)
goede of zeer goede basis om te starten op de arbeidsmarkt	0.035***	0.022***	0.008	0.013*	0.008
	(0.002)	(0.006)	(0.006)	(0.007)	(0.008)
Constante	0.897***	0.215***	0.171***	0.106***	0.150***
	(0.005)	(0.015)	(0.014)	(0.017)	(0.019)
Observaties	97,749	17,357	13,510	11,628	9,571
R-squared	0.071	0.012	0.022	0.016	0.014

Standard errors tussen haakjes

*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

OLS

Tabel 4.2.5 geeft de resultaten weer met betrekking tot de keuze van mbo-gediplomeerden om na afstuderen opnieuw onderwijs te gaan volgen. In onze analyses kijken we specifiek of mbo-gediplomeerden in oktober van het opvolgende schooljaar na afstuderen of in oktober één jaar na afstuderen ingeschreven staan in het onderwijs. Aangezien mbo-gediplomeerden van cohort 2020 in het schooljaar van 2018-2019 zijn afgestudeerd en hierdoor net 6 tot 8 maanden werkervaring op hebben kunnen doen voordat de Covid-19-pandemie met de daaraan verbonden maatregelen plaatsvond, verwachten we dat mbo-gediplomeerden van dit jongste cohort zich opnieuw inschrijven in het onderwijs één jaar na afstuderen (2020-2021). Door onze data set op een individueel niveau te koppelen met onderwijs inschrijvingsdata van het CBS kunnen we achterhalen of onze hypothese klopt. Het is daarbij belangrijk te benoemen dat onze analyse alleen individuele inschrijvingen in het onderwijs betreft, mbo-gediplomeerden kunnen opnieuw ingeschreven staan in het onderwijs maar niet daadwerkelijk onderwijs volgen of een diploma van deze opleiding behalen.

Uit de resultaten in Tabel 4.2.5 blijkt dat het aandeel van mbo-gediplomeerden dat direct na afstuderen zich opnieuw inschrijft in een opleiding voor mbo'ers van cohort 2018 ongeveer 2,1%-punt en voor cohort 2020 0,9%-punt hoger is ten opzichte van afgestudeerden van cohort 2019. Één jaar na afstuderen neemt dit verschil iets af voor mbo-gediplomeerden van 2018, terwijl het juist aanzienlijk toeneemt voor mbo'ers van 2020. De kans om opnieuw ingeschreven te zijn in een opleiding één jaar na afstuderen is 2,4%-punt hoger voor mbo-gediplomeerden van cohort 2020 ten opzichte van mbo'ers uit cohort 2019. Opvallend is dat dit verschil is toegenomen ten opzichte van het aantal inschrijven direct na afstuderen. Bovendien blijft het percentage inschrijvingen van mbo'ers van cohort 2018 juist relatief stabiel en neemt zelfs iets af. Het lijkt er dus op dat relatief meer mbo'ers van cohort 2020 zich inschrijven voor een opleiding in 2020-2021, tijdens de Covid-19-pandemie. De Covid-19-pandemie en de daaraan verbonden maatregelen lijken ertoe te hebben geleid dat een percentage van de mbo-gediplomeerden van cohort 2020 zich opnieuw inschrijft in een opleiding. Met name voor mbo-bol-gediplomeerden en gediplomeerden met een niet-westerse migratieachtergrond is de kans om verder te studeren groter. Gediplomeerden die een goede start hebben tot de arbeidsmarkt studeren juist minder vaak door.

Tabel 4.2.5

De kans om na diplomering verder te studeren

	(1) opvolgend schooljaar na diplomering	(2) één schooljaar na diplomering
cohort 2018 (ref; cohort 2019)	0.021*** (0.004)	0.018*** (0.004)
cohort 2020 (ref; cohort 2019)	0.009** (0.004)	0.024*** (0.003)
niveau 1 (ref; niveau 2)	-0.087*** (0.030)	-0.090*** (0.030)
niveau 3 (ref; niveau 2)	-0.174*** (0.005)	-0.190*** (0.005)
niveau 4 (ref; niveau 2)	-0.208*** (0.004)	-0.135*** (0.004)
voltijd BOL opleiding (ref; BBL)	0.283*** (0.004)	0.311*** (0.004)
westers (ref; autochtoon)	-0.012* (0.007)	-0.012* (0.007)
niet-westers (ref; autochtoon)	0.054*** (0.005)	0.068*** (0.005)
man (ref; vrouw)	0.039*** (0.003)	0.004 (0.003)
sector combinatie (ref; economie)	0.111*** (0.030)	0.133*** (0.030)
sector groen (ref; economie)	-0.115*** (0.007)	-0.104*** (0.007)
sector techniek (ref; economie)	-0.078*** (0.004)	-0.059*** (0.004)
sector zorg (ref; economie)	-0.098*** (0.004)	-0.080*** (0.004)
goede of zeer goede basis om te starten op de arbeidsmarkt	-0.010*** (0.003)	-0.020*** (0.003)
Constante	0.494*** (0.006)	0.386*** (0.006)
Observaties	97.749	97.749
R-squared	0.107	0.119

Standard errors tussen haakjes

*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

OLS

5 Conclusies

De uitbraak van het Covid-19 virus heeft vanaf maart 2020 in Nederland (en in andere landen) tot ongekende maatregelen geleid om de pandemie en de daarna verbonden gezondheids crisis in te dammen. In deze rapportage presenteren wij een analyse van de mate waarin deze beperkende maatregelen en de daaruit volgende economische crisis impact hebben gehad op de arbeidsmarktsituatie voor de groep mbo-gediplomeerden die in de schooljaren 2016-2017, 2017-2018 en 2018-2019 hun diploma hebben behaald.

In lijn met eerdere onderzoeken over de arbeidsmarktsituatie tijdens de Covid-19-pandemie, en in lijn met eerder onderzoek over de impact van economisch zware tijden op de werkgelegenheid van verschillende groepen, heeft deze analyse laten zien dat jongeren met een diploma op een lager mbo niveau 1 en 2, jongeren met een niet-westerse migratieachtergrond, alsmede jongeren die een afgeronde studie hebben in een sector die door de corona-maatregelen harder is getroffen, vaker hun baan verloren dan hun collega afgestudeerden. Dit geldt voor alle mbo-gediplomeerden die tussen 2017 en 2019 zijn afgestudeerd en in het bijzonder voor het jongste cohort, die maar enkele maanden voor de uitbraak van de pandemie hun diploma hebben behaald. Ten opzichte van oudere cohorten blijkt ook dat de mbo-gediplomeerden van cohort 2020 tijdens de Covid-19-pandemie relatief vaker een tijdelijk contract en een lager uurloon hadden en één jaar na afstuderen (jaar 2020-2021) vaker opnieuw ingeschreven waren in het onderwijs. Verder duurde het voor deze mbo-gediplomeerden ook relatief langer om hun eerste baan te vinden. Een beschermende factor voor het hebben van betaald werk blijkt echter de binding met de arbeidsmarkt te zijn. Zo zien we dat gediplomeerden die hun mbo-bbl-diploma hebben gehaald ruim voor het uitbreken van de Covid-19-crisis vaker een baan hadden en deze ook tijdens de pandemie behouden. Wellicht komt dit doordat zij meer ervaring hebben opgebouwd en werkgevers ze in dienst houden ondanks dat er door de Covid-19-pandemie minder werknemers vereist zijn voor de actuele productie (labor hoarding). Ook de subjectief beoordeelde match tussen de gevolgde opleiding en de uitgeoefende functie rond anderhalf jaar na het diploma blijkt relevant te zijn voor de bescherming tegen baanverlies en het hebben van een hoger uurloon. Een, qua niveau of richting, goede match tussen gevolgde opleiding en werk lijkt dus een beschermende factor te zijn in mindere tijden. Dit geldt ook voor de subjectieve inschatting of de gevolgde opleiding een goede start op de arbeidsmarkt mogelijk maakte.

Een interessante en aanmoedigende bevinding van dit onderzoek is dat het jongste cohort, die in 2019 afstudeerde en dan de eerste stap op de arbeidsmarkt maakte, vergeleken met iets oudere en meer ervarene cohorten qua arbeidskansen wel harder wordt geraakt tijdens de Covid-19-pandemie, maar gedurende het jaar 2021 de twee voorafgaande cohorten duidelijk inhaalt. Tegen het einde van de onderzoeksperiode in de tweede helft van 2021 is er in het aandeel mbo-geplumeerden met een baan bijna geen verschil meer tussen de drie cohorten, die in dit onderzoek worden beschouwd. De negatieve impact door de Covid-19-pandemie is dus vooral een kortetermijneffect en lijkt op middellange termijn niet meer zichtbaar. Dit heeft zeker ten eerste met de maatregelen van de overheid te maken, die erop gericht waren werkgelegenheden, die door de corona-maatregelen bedreigd waren, zo goed als mogelijk te beschermen (zoals de NOW-steun). Ten tweede heerst er al enige tijd een zeer grote krapte op de Nederlandse arbeidsmarkt, zodat de kansen om een baan te vinden over het algemeen heel goed zijn. Dit compenseert juist de negatieve gevolgen van de Covid-19-pandemie voor de jongere mbo-geplumeerden.

6 Literatuur

Bakens, J., Goedhart, R. Pestel, N. (2022), Contactintensiviteit en automatisering: welke beroepen zijn bijzonder kwetsbaar door een pandemie?, *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken* 38(2), DOI: <https://doi.org/10.5117/TVA2022.2.003.BAKE>.

Bussink, H., Vervliet, T. & ter Weel, B. (2022), The Short-Term Effect of the COVID-19 Crisis on Employment Probabilities of Labour-Market Entrants in the Netherlands. *De Economist* 170, 279–303. <https://doi.org/10.1007/s10645-022-09406-8>.

Zwetsloot, J. ter Wel, B., van Rooijen, M. Bisschop, P., van der Ven, K. (2020), *De impact van de coronacrisis op de overgang onderwijs-arbeidsmarkt – Achtergronddocument bij monitor 1*, SEO Economisch Onderzoek en het Verwey-Jonker Instituut.

7 Bijlagen

7.1 Tabellen

Tabel 7.1.1

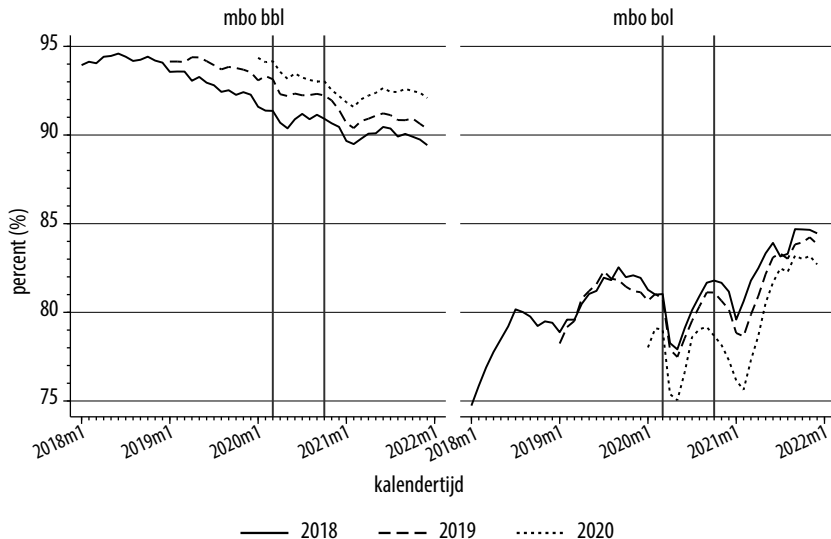
Overzicht van kenmerken van respondenten uit de BVE-monitor, naar jaar

	2018		2019		2020	
	N=25807	%	N=35358	%	N=37137	%
mbo niveau						
niveau 1	1020	4,0	1829	5,2	2000	5,4
niveau 2	4529	17,6	6275	17,7	6519	17,6
niveau 3	6167	23,9	8484	24,0	8291	22,3
niveau 4	14072	54,6	18770	53,1	20327	54,7
mbo type						
mbo bbl	6681	25,9	8748	24,7	9499	25,6
mbo bol	19119	74,1	26610	75,3	27638	74,4
mbo sector						
economie	7917	30,7	10326	29,3	11316	30,5
groen	1927	7,5	2240	6,3	2099	5,7
techniek	6214	24,1	8622	24,4	8666	23,4
zorg	8853	34,3	12280	34,8	12992	35,00
combine	896	3,5	1833	5,2	2008	5,4
geslacht						
man	11595	44,9	15583	44,1	16134	43,4
vrouw	14212	55,1	19775	55,9	21003	56,6
migratieachtergrond						
westers	1308	5,1	1802	5,1	1807	4,9
niet-westers	3196	12,4	5207	14,7	5861	15,8
autochtoon	21300	82,5	28349	80,2	29469	79,4

7.2 Figuren

Figuur 7.2.1

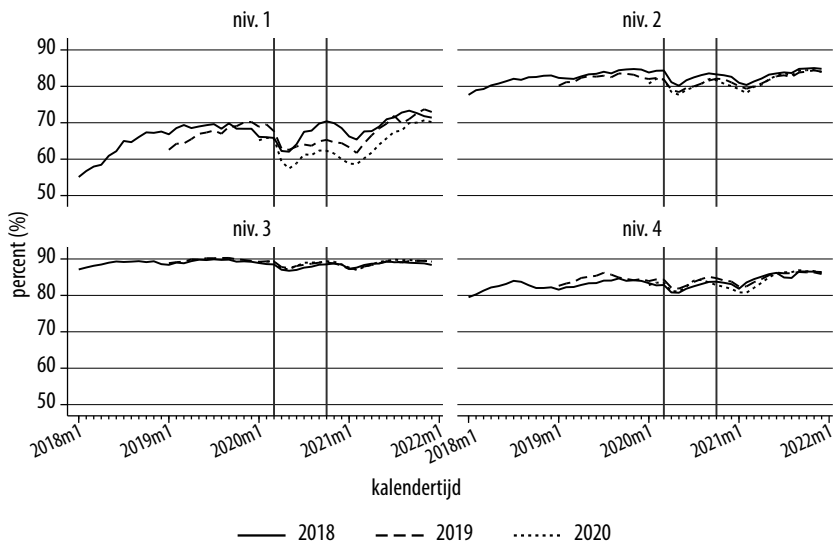
Aandeel mbo-gediplomeerden met een baan, uitgesplitst naar mbo-type (%)

Bron: CBS, Spolisbus 2018-2021 (eigen bewerking ROA)

Figuur 7.2.2

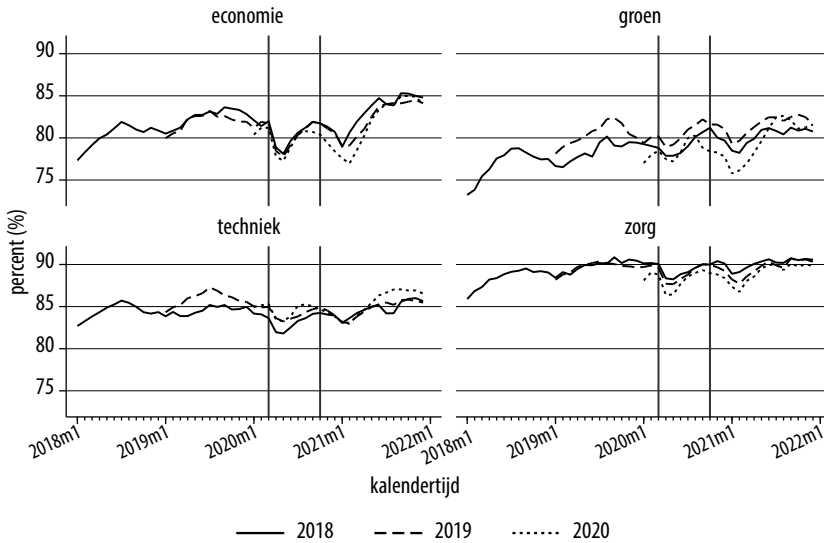
Aandeel mbo-gediplomeerden met een baan, uitgesplitst naar mbo-niveau (%)

Bron: CBS, Spolisbus 2018-2021 (eigen bewerking ROA)

Figuur 7.2.3

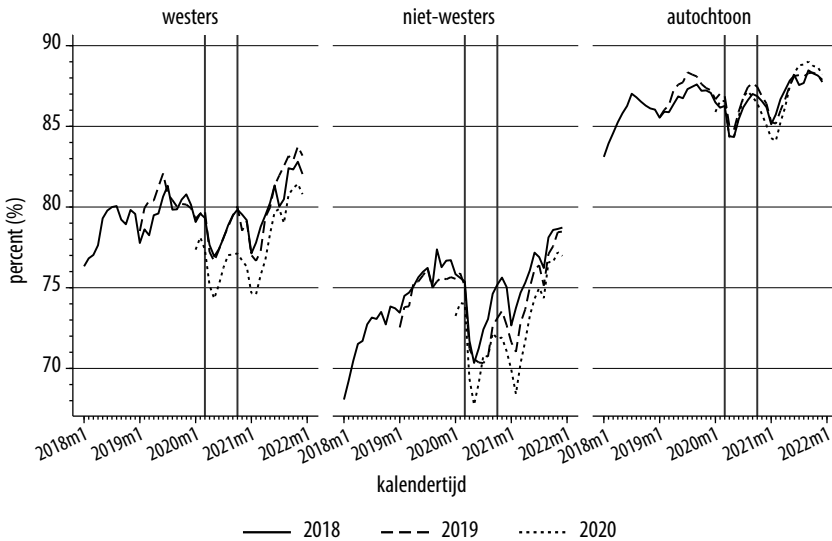
Aandeel mbo-gediplomeerden met een baan, uitgesplitst naar mbo-sector (%)

Bron: CBS, Spolisbus 2018-2021 (eigen bewerking ROA)

Figuur 7.2.4

Aandeel mbo-gediplomeerden met een baan, uitgesplitst naar migratieachtergrond (%)

Bron: CBS, Spolisbus 2018-2021 (eigen bewerking ROA)

